

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jana Kopecká

**Edukace matek a žen v azylových domech
v Pardubickém kraji**

Olomouc 2015 Vedoucí práce: PaedDr. Alena Jůvová, Ph. D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci 20. 6. 2015

.....

Jana Kopecká

Poděkování

Děkuji touto cestou PaedDr. Aleně Jůvové, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, za pomoc a rady při zpracování této práce. Dále děkuji sociální pracovníci Mgr. Radce Kalousové a vedoucí azylového Domu na skalách Bc. Dagmar Jansové, které přispěly svými cennými pracovními zkušenostmi a podněty ke zpracování praktické části bakalářské práce.

Obsah

Úvod	5
1 Edukace dospělých.....	6
1.1 Vývoj vzdělávání dospělých v českých zemích	7
1.2 Formy edukace dospělých.....	9
1.3 Bariéry ve vzdělávání dospělých	11
1.4 Motivace k celoživotnímu vzdělávání	12
1.5 Edukace žen	14
2 Nepříznivá životní a sociální situace	17
2.1 Příčiny nepříznivé sociální situaci	17
2.2 Rodina jako faktor v nepříznivé situaci	18
2.3 Sociální problémy	18
3 Azylové domy	22
3.1 Dokumenty v azylovém domě	23
3.2 Azylové domy pro ženy a matky s dětmi v Pardubickém kraji.....	25
4 Empirická část	29
4.1 Metody výzkumu	29
4.2 Výzkumný vzorek	29
4.3 Vlastní šetření	31
4.4 Analýza kazuistik.....	45
Závěr	47
Seznam použitých zdrojů	49
Seznam příloh.....	53

Úvod

„Vzdělání je schopnost porozumět druhým.“

Johann Wolfgang Goethe

„Tím, že učíme jiné, učíme sebe.“

Seneca

Před pěti lety jsem začala pracovat v Domově na skalách, jako pracovník v sociálních službách. Během těchto let prošlo azylovým domem nespočet maminek a jejich dětí, které na nějaký čas potřebovaly zázemí, pomoc a podporu. Jejich příběhy a situace, ve které se ocitly, jsou si velmi podobné. Mnoho z nich přichází do Domova z důvodu ztráty bydlení, špatného ekonomického zabezpečení, nefunkčních rodin či nevhodných bytových podmínek ale i domácího násilí. Domnívám se, že důvěra, motivace, pochopení a podpora ze stran pracovníků azylového domu je pro tyto ženy velmi důležitá. Pětileté působení v Domově na skalách je pro mě inspirací pro mou bakalářskou práci. Spousta žen, která v Domově pobývala, měla jen základní vzdělání, z tohoto důvodu jsem si kladla otázku, zda edukace, která v Domově probíhá, je správná a zda, alespoň trochu může v budoucnosti ovlivnit tyto ženy v dalším jejich samostatném působení.

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, v jaké oblasti edukace v azylovém domě probíhá a zda je pro uživatelky potřebná a důležitá.

V úvodu teoretické části se zabývám vymezením pojmu vzdělávání. První kapitola je zaměřená na vývoj českého vzdělávání a edukaci žen, ve které také zmiňuji formy edukace a bariéry ve vzdělávání dospělých. V této části jsem nemohla opomenout na motivaci, která vede k celoživotnímu vzdělávání. V druhé kapitole se zabývám příčinami, které podněcují ženy vyhledat službu azylového domu. Poslední část je zaměřena na vysvětlení pojmu azylový dům, stručný popis azylových domů v Pardubickém kraji a na dokumentaci azylového domu.

V praktické části bakalářské práce jsem zpracovala kazuistiky čtyř žen, se kterými jsem vedla rozhovor. Chtěla jsem se seznámit s jejich životními příběhy a zjistit, zda edukací je trochu možné přispět při řešení jejich životní situace.

1 Edukace dospělých

Edukace je chápána jako proces který v sobě zahrnuje jak výchovu, tak i vzdělávání. Jedná se o cílevědomé, záměrné a systematické působení na rozvoj jedince, jeho schopností, vědomostí a dovedností.¹

Dle Bednaříkové se jedná o obecný pojem pro vzdělávání dospělé populace, jenž zahrnuje veškeré vzdělávací aktivity jako je školní vzdělávání dospělých, další vzdělávání a vzdělávání seniorů.²

Palán definuje vzdělávání takto: „*Vzdělávání dospělých je obecným pojmem pro vzdělávání dospělé populace a zahrnuje veškeré vzdělávací aktivity, realizované jako řádné školské vzdělávání dospělých (získání stupně vzdělání) nebo jako další vzdělání a vzdělávání seniorů. Proces cílevědomého a systematického zprostředkování, osvojování a upevňování schopností, znalostí, dovedností, návyků, hodnotových postojů i společenských forem jednání a chování osob, jež ukončily školní vzdělání a přípravu na povolání a vstoupily na trh práce.*“³

Z pohledu andragogiky, která se zabývá výchovou, péčí a vzděláváním člověka se jedná o pojem daleko složitější. Za dospělého se považuje jedinec, který dosáhl biologické, psychické a zejména sociálně – ekonomické zralosti. Tabulka č. 1 ukazuje základní znaky dospělosti:

Tab. č. 1: základní znaky dospělosti (zdroj: Bednaříková, 2012, s. 17)

Biologická zralost	Schopnost rodičovství (plodit děti)
Citová zralost	Odpoutání se od citové závislosti na rodičích
Mentální (psychická) zralost	Schopnost přijímat odpovědnost za výkon rolí (např. otec, manžel, pracovník, kolega, nájemník apod.)
Sociologická zralost	Schopnost identifikovat a uspokojovat své individuální sociální potřeby (např.

¹ STŘELEČ, S. *Základní pedagogické kategorie*. [on-line], 2009. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/pedf/ps09/uvod_ped/web/kategorie.html>

² BĚDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky I*. Olomouc: Tiskservis, 2012, s54. ISBN 978-80-244-3248-9

³ PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Daha, 1997, s. 130

	potřebu přátelství, uznání, sounáležitosti apod.)
Sociální zralost	Ekonomická nezávislost

Dospělý je tedy z hlediska andragogiky člověk samostatně ekonomicky činný, nebo ekonomicky nezávislý (např. na rodičích), který vstoupil po ukončení počátečního vzdělání na trh práce nebo do domácnosti.⁴

Vzdělávání provází dospělého člověka v celém průběhu jeho životní dráhy. Nelze jej chápat jako prostředek k získávání kvalifikace, ale nese v sobě i význam, který vychází z myšlenky, že vzdělání je hodnota sama o sobě. Přináší jedinci požitek a radost z poznání učení se a použitelnost naučeného při řešení problému.⁵

1.1 Vývoj vzdělávání dospělých v českých zemích

S evropským kulturním rozvojem souvisí i vývoj českého vzdělávání. Reálné dějiny vzdělávání jsou pestré, původními nositeli lidové osvěty byli vlastenečtí učitelé a kněží, význačné osobnosti z oblasti vědy a kultury, politici a také ochotnické divadelní, pěvecké či hudební spolky, knihovny a nedělní školy.⁶

Nelze také opomenout na velký význam šíření křesťanství, příchod Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, jejichž působení mělo kromě zavedení písma i velký lidově – výchovný a kulturní význam.⁷

Největší rozmach vzdělávání v českých zemích lze zaznamenat v 19. století v souvislosti s národním obrozením, snahou o obrodu a upevňování českého jazyka, úsilím o národní vědu a kulturu. V souvislosti s tím vznikají dělnické spolky, později lidové akademie a školy. K dalšímu vývoji v 19. století ve vzdělávání dospělých přispěl rozvoj průmyslu a obchodu a myšlenky na národní osamostatnění. Rozmáhá se rozmanitý spolkový život, začínají se tisknout lidové kalendáře almanachy a ročenky. Význačné místo vzdělávání dospělých měla

⁴BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky1*. Olomouc: Tiskservis, 2012, s. 54. ISBN 978-80-244-3248-9

⁵BENEŠ, M. *Andragogika*. Praha: Grada 2008. ISBN 978-80-247-2580-2. Dostupné na </books.google.cz/books?id=npZhzyGJxVIC&pg=PA83&dq=vzdělávání+radost&hl=cs&sa=X&ei=O7LIVNld. Andragogika beneš str. 83>

⁶ BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Praha: Grada, 2008, s. 29. ISBN 978-80-247-2580-2

⁷BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky1*. Olomouc: Tiskservis, 2012, s. 32-33. ISBN 978-80-244-3248-9

Dělnická akademie, jejímž spoluzakladatelem byl T. G. Masaryk. Podle anglického vzoru byly zavedeny univerzitní extenze, které sloužily k popularizaci vědy a techniky. Vzdělávací aktivity pro dospělé se rozvíjejí také v rámci tělovýchovného hnutí (např. Sokol, Orel, tělovýchovné svazy, klub českých turistů).⁸

Po 1. světové válce je vzdělávání dospělých ovlivněno především díky legislativě a zákonem č. 67/ 1919 Sb. o organizaci lidových kurzů občanské výchovy. Zákon měl vliv na rozvoj občanského vzdělávání, vznikají tzv. Lidové školy, které jsou orientované na všeobecné vzdělání, ale také na kurzy s praktickým nácvikem profesních dovedností. Tyto kurzy mají charitativní charakter a byly určeny pro sociálně slabé občany, jako druhá vzdělávací cesta.⁹

Významnou činnost koordinoval Masarykův lidovýchovný ústav, který měl své lektory a ostatním institucím nabízel vypracovaná témata. Meziválečné období je charakteristické pro rozvoj podnikového vzdělávání. Baťův systém podnikového vzdělávání je tím nejlépe propracovaným. Ten jako první pochopil význam vzdělávání a kvalifikovanosti při zvyšování produktivity práce. I po 2. Světové válce se našlo mnoho pokračovatelů v jeho školách práce.¹⁰

Po roce 1948 bylo vzdělávání dospělých podřízeno zájmům komunistické strany a její propagandě. K těm světlejším stránkám můžeme připsat organizaci podnikového vzdělávání, jež bylo součástí kolektivních smluv. Od roku 1966 vznikaly ve větších podnicích závodní školy práce, podnikové technické koly a instituty. Významným krokem byla i povinnost organizace o péči a rozvoj kvalifikace zaměstnanců. V této době vznikají přepychové kulturní domy, jejichž zřizovateli byly odbory. Nutno dodat, že organizace vzdělávání dospělých v tomto období byla celkem dobrá, jelikož byla součástí centrálního plánování a rozhodování.¹¹

⁸BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Praha: Grada, 2008, s. 29. ISBN 978-80-247-2580-2

⁹PALÁN, Z. *Dějiny vzdělávání dospělých v ČR*. [on-line]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné na <<http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/dejiny-vzdelavani-dospelych-v-cr>>

¹⁰PALÁN, Z. *Dějiny vzdělávání dospělých v ČR*. [on-line]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné na <<http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/dejiny-vzdelavani-dospelych-v-cr>>

¹¹BEDNAŘÍKOVÁ, I. *Kapitoly z andragogiky I*. Olomouc: Tiskservis, 2012, s. 34. ISBN 978-80-244-3248-9

V roce 1989 se veškeré struktury po společenské změně rozpadly a vzdělávání dospělých se podřídl mechanismům nabídky a poptávky.¹²

Koordinační činnost vzdělávací aktivity pro dospělé převzala Asociace institucí vzdělávání dospělých (AIVD) a Česká asociace distančního univerzitního vzdělávání (ČADUV).¹³

Dle Beneše se „*Vzdělávání dospělých stalo součástí personální politiky v organizacích. Výrazně se posouvá těžiště vzdělávání dospělých od zájmového a všeobecného ke vzdělávání zaměřenému na získávání profesních kvalifikací a kompetencí.*“¹⁴ Vzdělávání dospělých se v naší zemi v souladu se zásadami liberalistického řízení rozvíjí bez přispění státu (kromě vzdělání rekvalifikačního).

1.2 Formy edukace dospělých

Svoji historii a vývoj mají i formy vzdělávání dospělých. Mezi nejstarší patří besedy a tzv. polní kázání (zaměřeno na zemědělství), výlety, přednáškové večery a kurzy. Později se vyvíjejí takové formy jako večery otázek a odpovědí, korespondenční studium, konference atd. Mnohé z nich jsou realizované i v současnosti.¹⁵

Pojem forma edukace můžeme chápat i jako jeden ze základních androdidaktických pojmů ale také jako organizační rámec vzdělávání dospělých nebo souhrn organizačních opatření a uspořádání výuky dospělých při realizaci určité vzdělávací akce.¹⁶

Jednou z forem je i celoživotní vzdělávání. Každému člověku by měly být poskytovány možnosti vzdělávat se v různých stádiích svého života v souladu s jeho možnostmi, potřebami a zájmy. Celoživotní učení chápe veškeré učení jako nepřerušovanou kontinuitu „od kolébky do hrobu“.¹⁷

¹² BEDNAŘÍKOVÁ, I. *Kapitoly z andragogiky I*. Olomouc: Tiskservis, 2012, s. 35. ISBN 978-80-244-3248-9

¹³ BEDNAŘÍKOVÁ, I. *Kapitoly z andragogiky I*. Olomouc: Tiskservis, 2012, s. 35. ISBN 978-80-244-3248-9

¹⁴ BENEŠ, M. *Andragogika*. Praha: Grada, 2008, s. 27. ISBN 978-80-247-2580-2

¹⁵ BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky I*. Olomouc: Tiskservis, 2012, s. 49. ISBN 978-80-244-3248-9

¹⁶ BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky I*. Olomouc: Tiskservis, 2012. ISBN 978-80-244-3248-9

¹⁷ SOMRA, Z. *Strategie celoživotního učení ČR*. [on-line], 2006. [cit. 2015-02-18]. Dostupné na <<http://www.nuov.cz/koncept/strategie-celozivotniho-uceni-cr>>

Můžeme jej rozdělit do dvou základních etap a to na počáteční a další vzdělávání.

Počáteční vzdělávání zahrnuje základní, všeobecné a odborné vzdělávání. Další vzdělávání již probíhá po absolvování určitého stupně a zahrnuje:

- odborné vzdělávání zaměřené na rozvoj širokého spektra kompetencí důležitých pro uplatnění v pracovním životě;
- profesní vzdělávání zaměřené na získávání vědomostí, rozvíjení dovedností a kompetencí nezbytných pro výkon konkrétního povolání nebo zaměstnání;
- občanské vzdělávání vytváří širší předpoklady pro kultivaci člověka jako občana a pro aktivní účast ve společenském a politickém životě;
- zájmové vzdělávání kultivuje člověka na základě jeho individuálních zájmů, umožňuje mu seberealizaci ve volném čase.

Za celoživotní proces vzdělávání se tedy považuje nepřetržitý proces, který se realizuje prostřednictvím formálního, neformálního a informálního vzdělávání.¹⁸

Podle Průchy lze formální vzdělávání chápat jako to, které probíhá v organizovaném prostředí s plánovanými cíli, obsahem a výstupy, tj. převážně ve školách a vzdělávacích institucích. Je strukturováno podle věkových kategorií vzdělávacích subjektů a vede k získání státem uznávaných certifikací (vysvědčení, diplomů a kvalifikací). Realizuje se především jako studium na středních školách, na vyšších odborných školách, na vysokých školách ale i v různých školách nástavbového doplňujícího pomaturitního i jiného vzdělávání. Z toho je patrné, že formální vzdělávání je uznané akreditovanými institucemi a tak je souhrn edukačních procesů značně omezen Průcha andragogický výzkum.¹⁹

Neformální vzdělávání je zaměřeno *na získání vědomostí, dovedností a kompetencí, které mohou respondentovi zlepšit jeho společenské i pracovní uplatnění. Kurzy neformálního vzdělávání mohou být poskytovány zpravidla v zařízeních zaměstnavatelů, soukromých vzdělávacích institucích, neziskových organizacích i ve školských zařízeních. Patří sem např. kurzy cizích jazyků, počítačové kurzy, řidičské kurzy, rekvalifikační kurzy, ale také krátkodobá školení*

¹⁸SOMRA, Z. *Strategie celoživotního učení ČR*. [on-line], 2006. [cit. 2015-02-18]. Dostupné na <<http://www.nuov.cz/koncept/strategie-celozivotniho-uceni-cr>>

¹⁹ PRŮCHA, J. *Andragogický výzkum*. Praha: Grada, 2014, ISBN 978-80-247-5232-7

a přednášky. Nutnou podmínkou pro realizaci tohoto druhu vzdělávání je účast odborného lektora či učitele. Nevede k získání uceleného stupně vzdělání²⁰

Rabušicová informální vzdělávání popisuje takto: jde o způsob získávání znalostí a dovedností, které je spojené se znalostmi a dovednostmi, jež se dědily z otce na syna, z matky na dceru. Je chápáno jako proces získávání vědomostí, osvojování si dovedností a kompetencí z každodenních zkušeností a činností v práci v rodině a ve volném čase. Na rozdíl od formálního a neformálního vzdělávání je neorganizované, zpravidla nesystematické a institucionálně nekoordinované.²¹

1.3 Bariéry ve vzdělávání dospělých

V současné společnosti má každý jedinec určité vzdělávací potřeby. Ve vzdělávání dospělých občas dochází k situacím, které mohou být pro ně zatěžující a způsobují překážku či bariéru v dalším učení a vzdělávání.

Mezi hlavní bariéry a překážky, které negativně ovlivňují průběh i výsledky učení a vzdělávání v dospělosti řadíme zejména tyto:

Psychologické bariéry – jsou způsobeny nedostatečnou motivací, nedostatkem vytrvalosti a intelektu, což je obecný problém u mnoha lidí. Může se jednat také o strach z konkurence, nízké sebevědomí, labilitu osobnosti

Pedagogické bariéry- způsobují nedostatek předchozích vědomostí, dlouhý interval od posledního systematického vzdělávání. Příčinu můžeme také hledat i v nedostatku osobnosti vzdělavatele, lektora, ve způsobu hodnocení, zkoušení apod.

Organizační bariéry – jsou způsobeny časovou náročností, jelikož pro většinu lidí je prioritou především práce, rodina a odpočinek. Překážkou je i nedostatek finančních prostředků na vzdělávání, špatné dopravní spojení ke vzdělávacím institucím, nízká informovanost např. o rekvalifikačních možnostech a složitá rodinná situace.²²

²⁰ SOMRA, Z. *Strategie celoživotního učení ČR*. [on-line], 2006. s. 7. [cit. 2015-02-18]. Dostupné na <<http://www.nuov.cz/koncept/strategie-celozivotniho-uceni-cr>>

²¹ RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC. *Učíme se po celý život?* Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-820-210-4779-2

²² BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky1*. Olomouc: Tiskservis, 2012. ISBN 978-80-244-3248-9

Podle Rabušicové a Rabušice má mnoho lidí obavu i z vlastního selhání, nezdaru nebo jsou přesvědčeni o nedostatečném množství znalostí a dovedností. Mají nemotivující zkušenosti z předešlého vzdělávání, nebo jim chybí vnější impulzy motivující ke vzdělávání či studiu.²³

Z toho vyplývá, že je nutné vytvořit snadnější přístup ke vzdělávání, jelikož pro každého člověka by mělo být významnou a výhodnou investicí pro osobní rozvoj a profesionální růst v jeho pracovní kariéře. Je jasné, že se lidé obávají neúspěchu, obzvláště, když se delší dobu vzdělávání a studiu nevěnují. Proto je zapotřebí, aby kladné stránky vzdělávání převážily nad strachem z nezdaru.²⁴

Reálné je i konstatování Beneše: „*pro odstranění těchto bariér a podporu motivace dospělých k dalšímu vzdělávání je důležitá společenská atmosféra a míra v jaké vláda a sociální partneři podporují profesní i zájmové vzdělávání dospělých. V České republice není společenská atmosféra jednoznačně příznivá. Vzdělávání není prioritou politiky. Další vzdělávání je bokem veřejného zájmu, chybí jeho propagace a uznání jeho důležitosti. Veškerá politická podpora či vzdělávací programy by neměly smysl, pokud by lidé neměli o vzdělávání zájem. Chuť a vůle dospělých učit se je velice důležitá, proto je třeba znát motivy související s dalším možným studiem.*“²⁵

1.4 Motivace k celoživotnímu vzdělávání

O motivaci můžeme říci, že je jeden z nejdůležitějších faktorů efektivního vzdělávání dospělých. Pokud má být celý proces vzdělávání správný, je třeba dodržet tři podmínky a to: umět, chtít a moci. Jestliže se chceme něčemu naučit, musíme mít schopnost učit se, musíme chtít a musíme mít možnost. Pokud nám některá podmínka chybí, učení nebude zcela tak účinné. Motivace nám usměrňuje naše jednání a vede nás k dosažení určitého cíle. Čím větší motivace je, tím člověk větší aktivitu k vyřešení daného cíle vyvíjí.²⁶

²³ RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC. *Učíme se po celý život?* Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-820-210-4779-2

²⁴ RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC. *Učíme se po celý život?* Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-820-210-4779-2

²⁵ BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Praha: Grada, 2008, s. 145. ISBN 978-80-247-2580-2

²⁶ KRUMMACKEROVÁ, P. *Motivace jako klíčová podmínka pro efektivní vzdělávání*. [on-line], 2012. [cit. 2015-04-18]. Dostupné na <<http://kariera.ihned.cz/c1-54820840-motivace-jako-klicova-podminka-pro-efektivni-vzdelavani>>

„Obecně se pojem motivace vztahuje na vnitřní aktivaci, tj. na vzbuzování aktivity organismu, na jeho energizování, a zároveň i na regulaci jeho chování, na jeho zaměřování určitým směrem.“²⁷

Motiv je příčinou jednání a chování člověka, přičemž na jedince působí celý komplex motivů, které se neustále mění a vyvíjí a nedá se jednoznačně hierarchizovat. Motivy nejsou vždy dané, k učení se začínají vyvíjet už v rané socializaci a jsou výsledkem učení a také zkušenostmi v učení. Mají vždy sociální zázemí, neboť motivace lidí z různých sociálních vrstev je mnohdy jiná.²⁸

Odborné literatury uvádějí motivaci vnější a vnitřní, jenž spolu úzce souvisí. Vnitřní motivace se bezesporu týká každého jedince, který se ve vzdělávací aktivitě nalézá a je pro něho příjemná. O vnější motivaci můžeme hovořit např. v souvislosti se ztrátou zaměstnání, či nejistota ohledně zaměstnání. Rabušicová a Rabušic uvádí, že: „Vnější motivace bývá chápána jako výslednice vnějších tlaků, kdy jedinec vstupuje do vzdělávání, aniž by to bylo jeho přání.“²⁹

Beneš uvádí že, rozsáhlé výzkumy, které se prováděly v různých zemích světa, ukazují strukturu motivů účasti na dalším vzdělávání:

Sociální kontakt – navázání nebo rozvinutí kontaktů, potřeba skupinových aktivit, přátelství spřízněných lidí

Sociální podněty – získání prostoru nezatěžovanými každodenními talky a frustracemi

Profesní důvody – jedná se o rozvoj vlastní pozice v zaměstnání

Participace na politickém a komunálním životě – zlepšení svých schopností účasti na komunálních záležitostech

Vnější očekávání – jedinec následuje doporučení zaměstnavatele, přátel, sociálních pracovníků apod.

Kognitivní zájmy - jedná e o motivaci, která odpovídá klasické představě vzdělávání dospělých a vycházela z vlastní hodnoty znalostí a jejich získávání.³⁰

Při motivování je nutné mít na paměti, že každého člověka motivuje něco jiného.

²⁷ HOMOLA, Miloslav. Motivace lidského chování. Praha: SPN, 1977, s. 12.

²⁸ BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2580-2

²⁹ RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC. *Učíme se po celý život?* Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 97. ISBN 978-820-210-4779-2.

³⁰ BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2580-2

1.5 Edukace žen

Již od dětství bylo pro ženy samozřejmé, že hlavním životním posláním je péče o rodinu, ve vzdělání dívky rodiče neviděli žádnou budoucnost.

Nyní je vzdělávání u žen často diskutovaným tématem, dává ženám možnost finanční nezávislosti a také způsob jak přispívat do rodinného rozpočtu, což znamená i zlepšení ekonomické situace rodiny. Cesta žen ke vzdělání nebyla vždy jednoduchá. V minulosti byla žena považována za méněcennou, neměla žádná práva, žádné postavení, její schopnosti byly velmi podceňovány, byla pouhými otroky svých mužů.³¹

Už v 17. století vedly myšlenky Jana Amose Komenského k tomu, aby vzdělání bylo umožněno i druhé polovině populace a ženám se dostalo akademického titulu a vysokoškolského vzdělání.³²

*Pro většinu žen byl ještě v 19. století charakteristický omezený obecný rozhled a nízká úroveň vědomostí. To pravdivě reflektovalo ženiny společenské pozice. Ženě nepříslušelo podílet se na rozvoji celkové duchovní atmosféry. Ženin život byl integrován do úzkého rámce rodinných problémů.*³³

První pokus o vzdělávání dívek přinesla tereziánská epocha a to vydáním Všeobecného školského řádu 6. prosince 1774 kdy byla zavedena povinná školní docházka. Zákonem bylo také stanoveno, že součástí hlavních škol mají být zřízeny i školy dívčí. V těchto školách bylo vyučování zaměřené na rozvoj ruční ženské práce, která spolu s triviem a náboženstvím představovala základ dívčího vzdělání.³⁴

Pádem Bachova absolutismu dochází ke změnám nejen na politické scéně, ale také na kulturní a společenské. Zakládá se Ženské hnutí v čele s Karolinou

³¹Národní institut dětí a mládeže. *Vzdělávání žen v českých zemích*. [online]. [cit. 2014-15-02]. Dostupné na <<http://www.nidm.cz/mezinarodni-spoluprace/projektova-cinnost/projekt-grundtvig-dopady-genderovych-stereotypu-na-lidske-aktivity/forum-zajimavosti/vzdelavani-zen-v-ceskych-zemich>>

³²*Ženská otázka za první světové války*. [on-line]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <<http://1914-1918.npmk.cz/node/81>>

³³BUREŠOVÁ, Jana. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001 s. 28.

³⁴ZORMANOVÁ, L. *Rozvoj vzdělávání žen na Moravě a ve Slezsku v 19. a na počátku 20. století*. [on-line], 2011. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/12747/ROZVOJ-VZDELAVANI-ZEN-NA-MORAVE-A-VE-SLEZSKU-V-19-A-NA-POCATKU-20-STOLETI.html/>>

Světlou, Terezou Novákovou, Eliškou Krásnohorskou a mnoha jinými. Hnutí se zasloužilo o založení charity, péči o chudé a svobodné dívky a jejich vzdělání. Další významný Spolek byl Americký klub dam, přičemž jeho hlavní činností bylo vzdělávání.³⁵

Velkou zásluhu na ženském vzdělávání měl v roce 1865 vznik Průmyslové školy dívčí v Praze, kterou provozoval Spolek svaté Ludmily založený roku 1851 s cílem podporovat chudé vdovy. Vyučování ve škole bylo bezplatné, chudé dívky zde získávaly základní vzdělání a ucelené základy profesí, které se hodily pro ženu. Spolek provozoval i odpolední školu, ve které se dívky tři dny v týdnu učily pletení a šití.³⁶

Zásluhou Elišky Krásnohorské vzniká roku 1890 soukromé dívčí gymnázium Minerva, které provozuje Ženský spolek stejného jména. Gymnázium se tak stalo nejstarším dívčím gymnáziem v Rakousku-Uhersku, do roku 1907 nemělo právo maturity a absolventky musely skládat zkoušky na chlapeckém gymnáziu.³⁷

V roce 1851 byl založen Spolek sv. Ludmily, který měl podporovat vdovy a v jeho čele stála hraběnka Kristina Schönbornová. Spolek hmotně podporoval nemajetné ženy, pro chudé dívky organizoval kurzy šití a rovněž podporoval chudé rodiny, které neměly v Praze domovské právo. V roce 1865 do spolku vstoupila známá pražská filantropka Marie Riegrová.³⁸ Ženský výrobní spolek český (sloužil dívkám ze střední vrstvy). Bahenská o spolku hovoří takto: *Díky činnosti Ženského výrobního spolku českého se vůbec poprvé na veřejnosti začalo mluvit o tom „že škola má vést k ekonomické samostatnosti neprovdaných žen ze všech společenských vrstev, nejen chudých, ...“*³⁹

³⁵ BAHENSKÁ, M. *Počátky emancipace žen v Čechách. Dívčí vzdělávací a ženské spolky v Praze v 19. století*. Gender sondy, Praha: Libri, 2005

³⁶ LENDEROVÁ, Milena, *Z dějin české každodennosti Život v 19. Století*. Praha: Karolinum 2009, ISBN 978-80-246-1683-4

³⁷ LENDEROVÁ, Milena, *Z dějin české každodennosti Život v 19. Století*. Praha: Karolinum 2009, ISBN 978-80-246-1683-4

³⁸ *Počátky ženských spolků v českých zemích*. [on-line], 2011. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <<http://katolickezeny.cz/babyka/?p=166>>

³⁹ BAHENSKÁ, M. *Počátky emancipace žen v Čechách. Dívčí vzdělávací a ženské spolky v Praze v 19. století*. Gender sondy, Praha: Libri, 2005, s. 109.

V šedesátých letech 19. Století nastává zlom a vzdělání dívek je chápáno jako základ pro kvalifikovanou práci mimo domov.⁴⁰

V této době vznikají dívčí školy podporované městem. Jelikož vznikají školy různých typů, může být tak pokryta poptávka po dívčím vzdělání u všech společenských vrstev. Za zmínku stojí i to, že dcery z majetnějších rodin volily školy, jejichž cílem byla všeobecná vzdělanost a schopnost se pohybovat ve společenských kruzích. Za to dívky s chudších poměrů si vybíraly školy, které byly zaměřeny na konkrétní zaměstnání. Na konci 19. Století začínají vznikat dívčí gymnázia a přístup na univerzitu měly ženy pouze jako hospitantky. Od roku 1900 se zřizují dívčí Lycea, která umožňují dívkám vyšší vzdělání. Výuka je zakončena maturitní zkouškou. Absolventky těchto škol mohly učit na obecných a měšťanských školách po dodatečné zkoušce z latiny. V roce 1922 jsou samostatná Lycea zrušena a jsou přeměněna na reální gymnázia. Volnost ve výběru vzdělávacího zařízení získávají dívky rokem 1921, kdy je připuštěno dívčí studium na chlapeckých středních školách bez jakéhokoliv omezení.⁴¹

Díky ženám, které si v průběhu dějin vybojovaly zpět svá práva, mají v současné době ženy rovnocenný přístup ke vzdělání jako muži a mohou tak vykovávat jakoukoli profesy. Záleží pouze na nich jaké povolání si ke svým schopnostem, znalostem, dovednostmi a vzdělání zvolí. Předpokladem dobrého pracovního zařazení a možnost dosáhnout vyššího výdělku je vzdělání.⁴²

⁴⁰ HORSKÁ, P. Z historie role ženy – matky a ženy – partnerky. In VODÁKOVÁ A.; VODÁKOVÁ O. *Rod ženský. Kdo jsme, odkud jsme přišly, kam jdeme?* Praha, 2003

⁴¹ ZORMANOVÁ, L. *Rozvoj vzdělávání žen na Moravě a ve Slezsku v 19. a na počátku 20. století.* [on-line], 2011. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/12747/ROZVOJ-VZDELAVANI-ZEN-NA-MORAVE-A-VE-SLEZSKU-V-19-A-NA-POCATKU-20-STOLETI.html/>>

⁴² ZORMANOVÁ, L. *Rozvoj vzdělávání žen na Moravě a ve Slezsku v 19. a na počátku 20. století.* [on-line], 2011. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/12747/ROZVOJ-VZDELAVANI-ZEN-NA-MORAVE-A-VE-SLEZSKU-V-19-A-NA-POCATKU-20-STOLETI.html/>>

2 Nepříznivá životní a sociální situace

Nepříznivá situace může vzniknout z různých příčin, jako je např. ztráta zaměstnání, nízké příjmy, závislosti na návykových látkách, dlouhodobé nemoci apod.

Zákon o sociálních službách definuje nepříznivou situaci oslabení nebo ztrátu schopnosti

- „Z důvodu věku,

- nepříznivého zdravotního stavu,

- pro krizovou sociální situaci,

- životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností,

- sociálně znevýhodňující prostředí,

- ohrožení práv a zájmů trestnou činností, jiné fyzické osoby

- nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.“⁴³

Z výše uvedeného vyplývá, že důvody nepříznivé sociální situace mohou být u každého člověka rozdílné a nemůže tedy existovat univerzální šablona, podle které by se dalo usuzovat, zda je člověk v nepříznivé sociální situaci či nikoliv.⁴⁴

2.1 Příčiny nepříznivé sociální situaci

Klientky azylových domů jsou ženy a matky s dětmi, které se ocitly v těžké životní situaci. Většinou je spojená se ztrátou bydlení, práce, jejich rodinné vazby jsou narušené a jejich důvěra ve vlastní schopnosti se ztrácí. Většina těchto žen, přichází z dysfunkčních rodin. V těchto rodinách pak dochází k mnoha problémům, děti z těchto rodin jsou považovány za ohrožené a v některých případech se vyskytuje vyšší riziko negativního sociálního dopadu na jedince v dospělosti.

⁴³ Zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2012, s. 113. ISBN 978-80-7208-900-0

⁴⁴ Zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2012, s. 113. ISBN 978-80-7208-900-0

2.2 Rodina jako faktor v nepříznivé situaci

„Hlavní smysl rodiny je reprodukční. Reprodukuje člověka jako organismus jako bytost kulturní. Zprostředkovává tradici dalším generacím. Je prvním a dosti závazným modelem společnosti, s jakým se dítě setkává. Rodina se snaží formovat dítě podle svého hodnotového schématu, podle vlastní tradice.⁴⁵ Podle zákona má rodina plnit mnoho funkcí, kromě ekonomické také i biologickou, kdy hlavním účelem je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc manželů či partnerů. Podle Procházky rodinné prostředí ovlivňuje výchovu a socializaci dítěte celou řadou svých aspektů. Jedná se o momenty vztahové, což je struktura rodiny, zda je úplná či neúplná, přítomnost sourozenců, prarodičů, výchovné cíle apod. Aspekty materiální a sociálně- kulturní, které zahrnují mimo jiné vzdělání, vzdělanost či zaměstnání rodičů.⁴⁶

Bechynová a Konvičková poukazují na další rizikové faktory, které se mohou v rodinách objevit

- Rodiče část života prožili v zařízeních ústavní výchovy.
- U některých dětí dali rodiče souhlas k adopci, nebo jim byly děti odebrány.
- Nemají důvěru k sociálním pracovnícím, nevěří institucím.
- Mají dluhy na bydlení, na půjčkách.
- Rodiče mají zpravidla nízké vzdělání.
- Nemají zaměstnání, dlouhodobě se pohybují kolem hranice minima.
- Mají těžkosti s hospodařením.⁴⁷

2.3 Sociální problémy

Mezi nejčastější sociální problémy, které často vedou matky k rozhodnutí využít služeb azylového domu patří bezdomovectví, nezaměstnanost, týraní a zneužívání žen, alkoholismus.

⁴⁵ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina, jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993, s. 10. ISBN 80-901424-7-8

⁴⁶ PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*, Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5

⁴⁷ BECHYNOVÁ, Věra, KONVIČKOVÁ Marta. *Sanace rodiny*, Praha: Portál 2008, s. 19. ISBN 80-736-7392-4

Bezdomovectví

Bezdomovectví přesně definovat nelze, označuje osoby, které nemají domov, či jsou ztrátou domova akutně ohroženy. Ztrácejí vazby se svými rodinami, jsou sami, nemají zaměstnání, a to vše vede k úplnému společenskému vyloučení.

Podle Hradeckých lze bezdomovectví rozdělit do tří skupin:

- skupina zjevného bezdomovectví
- skupina skrytého bezdomovectví
- skupina potencionálního bezdomovectví.⁴⁸

Nejredukovanější skupinou jsou zjevní bezdomovci, ty žijí na ulicích, na nádražích, v parcích apod. Jsou značně zanedbaní a vyznačují se žebráním. V zimních obdobích využívají noclehárny a azylové domy, obracejí se na charitativní služby.⁴⁹

Skrytí bezdomovci jsou také osoby bez přístřeší, ti však nevyužívají sociálních služeb. Snaží se přespávat na ubytovnách u příbuzných, ve stanech, přecházejí z jednoho místa na druhé. Dle Vágnerové to jsou lidé, kteří, *jako bezdomovci žijí, ale nejsme schopni to rozlišit na první pohled, protože se snaží svůj životní styl tajit a problémy skrývají. Dbají o svůj vzhled, často mají dobře padnoucí čistý oděv.*⁵⁰

Skupinu potencionálních bezdomovců tvoří osoby, které jsou bezdomovectvím ohroženy. Jsou to lidé, kteří žijí v nevyhovujících přelidněných bytech, často zdravotně závadných, obývají holobyty, domy určené k demolici. Ocitají se v těžkých životních podmínkách, na hranici životního minima. *Do této skupiny řadíme i ty, kteří čekají na propuštění z různých ústavů, vězení, na*

⁴⁸ HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. ISBN 80-902292-0-4

⁴⁹ HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. ISBN 80-902292-0-4

⁵⁰ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2012, s. 95. ISBN 80-262-0225-2.

*opuštění dětského domova, dále ty, kteří zvláště nyní tvoří velkou skupinu migrační a exilní.*⁵¹

Řady bezdomovců tvoří i ženy. Ve svém životě jsou nuceny čelit větším nesnázím a obtížím. Pomoc jim skýtají různá sociální zařízení včetně azylových domů, kde mohou řešit nešťastnou situaci svou i svých dětí.

Týrané a zneužívané ženy

Další skupinu tvoří také týrané a zneužívané ženy, které se staly oběťmi domácího násilí. „Zneužíváním se v tomto kontextu myslí zatěžování žen nepřiměřenými požadavky, jež jsou zdůvodněny zájmem muže či rodiny, týráním se rozumí rozličné formy násilí od bití až po sexuální násilí“.⁵² U těchto žen, se mohou objevit deprese, nízké sebevědomí, nejistota, nerozhodnost, pocit bezmoci a studu. Ženy přitom většinou popírají vinu útočníka, minimalizují skutečné následky, partnera omlouvají a připisují týrání k vnějším okolnostem, jako je nezaměstnanost, nemoc, nebo alkohol. Násilí tak mnohdy trvá i několik let, jelikož ženy jsou po dětech nejzranitelnějšími členy rodiny. Pro některé je velmi obtížné bránit se tlaku z nejbližšího okolí. Nemají odvahu vzepřít se a od partnera odejít.

Nesmíme opomenout na děti těchto matek, které jsou často přítomny při neshodách, které v rodině panují. Tyto děti jsou pak uzavřené, vyděšené, měly potíže ve škole, trpěly enurézou, byly hůře zvladatelné, chovaly se agresivně a násilně, chyběla jim sebedůvěra a obtížně navazovaly vztahy s jinými lidmi.⁵³

Nezaměstnanost

*„Každý má právo na práci, na svobodnou volbu zaměstnání, na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky a na ochranu proti nezaměstnanosti.“*⁵⁴

⁵¹ HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996, s. 41. ISBN 80-902292-0-4.

⁵² MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina, jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993, s. 90. ISBN 80-901424-7-8 Matoušek, s. 90

⁵³ CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 sb. platným od 1 ledna 2007*. Praha: Albatros, 2007 158s ISBN 80-000-1550-1

⁵⁴ Polívka, a kol. 2000, cit. dle KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce s osamělým rodičem*. In O. Matoušek, J. Koláčková, P. Kodymová (eds.). *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005, s. 46. ISBN 80-7367-002-X

Nezaměstnanost se může vyjádřit jako stav, kdy část ekonomicky aktivního obyvatelstva nepracuje i když by pracovat mohla. Je důsledkem fungování trhu práce, která přináší s sebou negativní ekonomické i sociální důsledky. Lidé se ztrátou zaměstnání často špatně vyrovnávají, objevují se u nich typické psychické, sociální i somatické reakce, nepříznivě na ně působí nedostatek peněz doprovázen strachem a stavem beznaděje. Pro rodinu znamená nová situace stres a zátěž, která může vést k rodinné krizi, mnohdy až k úplnému rozpadu. Nezaměstnanost je velmi obtížně měřitelná, je vážným ekonomickým, sociálním a politickým problémem.⁵⁵

Alkoholismus

Příčin nadměrného pití alkoholu může být mnoho, mezi takové řadíme nešťastné události v rodině, úmrtí blízkého člena rodiny, dědičné dispozice, ale i narušenou výchovu v rodině či ztráta zaměstnání. Podle buchtové má právě nezaměstnanost nežádoucí vliv nejen na jednotlivce ale i na celou společnost *Takto postiženou společnost provází zvýšený výskyt sociálně patologických jevů, které se projevují spíše nepřímo: zvýšenou konzumací alkoholu, nikotinu a drog (zejména u mladých lidí), vyšší nemocností a rostoucí spotřebou léků, vyšším výskytem sebevražedných pokusů.*⁵⁶

Alkoholikem se člověk stává pod vlivem všech prolínajících se faktorů, které na něho působí. Jedinec utíká od daných problémů a nachází východisko právě v alkoholu.

⁵⁵MAREŠ, Pavel. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-864-2908-3

⁵⁶BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost a zdraví*. In.: Buchtová, B. *Psychologické a medicínské aspekty nezaměstnanosti*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2000. s. 4-13. ISBN 80-210-2425-9

3 Azylové domy

Matoušek v Slovníku sociální práce uvádí že Azylový dům je „ubytovací zařízení pro osoby bez přístřeší, jež by těm klientům, kteří jsou pro změnu životního stylu motivováni, mělo umožnit integraci do společnosti.“⁵⁷

V roce 1990 začaly vznikat Azylové domy, byly zakládány jako státní, nestátní organizace, obecní nebo církevní. V této době také vzniká Sdružení azylových domů (S.A.D). Dnes má více jak sto členů a členy tohoto sdružení jsou nejen azylové domy pro muže, pro ženy, pro matky s dětmi ale také zařízení pro seniory a domy na půl cesty v celé republice. Do S.A.D. je možné přijmout pouze ten dům, který splňuje kritéria kvality poskytovaných služeb. Mimo S.A.D je v roce 1991 založena Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS), která je největší profesní organizací sdružující poskytovatele sociálních služeb. V současné době sdružuje 963 organizací a poskytuje 2324 registrovaných služeb.⁵⁸

Azylové domy jsou zařízení sociální prevence, která se řídí zákonem 108/2006 Sb. Mají poskytovat pobytovou službu na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci, která je spojená se ztrátou bydlení.⁵⁹

„Azylový dům je sociální zařízení určené lidem bez domova, má však vyšší práh než noclehárna, na klienta jsou zde kladeny vyšší nároky. Počítá se zde s jeho pobytem po dobu několika týdnů až měsíců, během kterých se očekává vyřešení jeho problémů a návrat k soběstačnosti.“⁶⁰

Jedním z úkolů azylových domů je pomáhat svým uživatelům řešit nepříznivou situaci, v níž se ocitli. Chránit společnost před sociálně patologickými a nepříznivými vjemy. Dle vyhlášky 505/2006 sb. by měla pomoc také zahrnovat „sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence.“ Tato vyhláška také upravuje škálu služeb nabízených azylovými domy.⁶¹

⁵⁷MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008, s. 28.

⁵⁸ *Typy sociálních služeb*. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <<http://www.apsscr.cz/cz/asociace/typy-socialnich-sluzeb>>

⁵⁹Zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2015, s. 172. ISBN 978-80-7488-095-7

⁶⁰PRŮDKOVÁ, T., NOVOTNÝ, P. *Bezdomovectví*. Praha: Triton, 2008, s. 44.

⁶¹Zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2015, s. 172. ISBN 978-80-7488-095-7

Mezi základní činnosti při poskytování sociálních služeb v azylových domech patří:

a) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy

- vytvoření podmínek pro samostatnou přípravu nebo pomoc s přípravou stravy,
- zajištění nebo poskytnutí stravy odpovídající věku, zásadám racionální výživy a potřebám dietního stravování,
- tato základní činnost může být zajišťována jen v rozsahu 1 úkonu,

b) poskytnutí ubytování

- ubytování po dobu zpravidla nepřevyšující 1 rok,
- umožnění celkové hygieny těla,
- vytvoření podmínek pro zajištění úklidu, praní a žehlení osobního prádla, výměny ložního prádla,

c) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí:

- pomoc při vyřizování běžných záležitostí vyplývajících z individuálních plánů,
- pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob, včetně uplatňování zákonných nároků a pohledávek.⁶²

Pobytová služba je v azylových domech poskytována za úhradu. Ze zákona se jedná o úhradu, která je požadována za ubytování popř. stravu. Uživatel zaplatí maximálně 130,- pokud je dospělou osobou, jestliže se jedná o rodinu s dětmi, pak dospělí hradí max. 100,- a 70,- za dítě.⁶³

3.1 Dokumenty v azylovém domě

Dokument v azylovém domě je chápán jako vnitřní předpis, který upravuje provoz zařízení a organizační strukturu pracovníků. Určuje, kdo jsou klientky,

⁶² Zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2015, s. 172. ISBN 978-80-7488-095-7

⁶³ Zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2015, s. 172. ISBN 978-80-7488-095-7

klíčové pracovnice, pracovníci v sociálních službách, sociální pracovníci a charakterizuje jejich vzájemnou spolupráci. To vše je zaměřeno na dokumenty vytvořené pro účely individuálního plánování.

Dokumenty jsou zpracovávány v několika okruzích, což jsou metodiky pro pracovníky, pravidla pro klienty a vnitřní předpisy týkající se provozu. Jejich podoba by měla plnit požadavky Standardů, které zahrnují oblast procesní, personální a provozní. Standardy jsou uvedeny ve vyhlášce MPSV č. 505/2006 Sb. v platném znění. Zabývají se kvalitní povahou poskytovaných služeb, tím, jak jsou zabezpečovány podmínky ve službě, jaká je povaha vztahu mezi uživateli a pracovníky, jak jsou chráněna práva a důstojnost uživatelů a také zda dochází k sociálnímu začleňování osob.⁶⁴

Procesní oblast je zaměřena na vztah mezi uživatelem a poskytovatelem a je rozčleněna do osmi standardů.

1. Cíle a způsoby poskytování sociálních služeb
2. Ochrana práva a osob
3. Jednání se zájemcem
4. Smlouva o poskytování sociální služby
5. Individuální plánování
6. Dokumentace o poskytování sociální služby
7. Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby
8. Návaznost poskytované sociální služby na další dostupné zdroje.

Oblast personální zahrnuje standardy dva: personální a organizační zajištění sociální služby a profesní rozvoj zaměstnanců.

Oblast provozní má standardů pět a patří mezi ně: Místní a časová dostupnost poskytované služby, informovanost o poskytované sociální službě, prostředí a podmínky, nouzové a havarijní situace a zvyšování kvality sociální služby.⁶⁵

⁶⁴ STRAKOVÁ, M. *Standardy kvality sociálních služeb*. [on-line], 2008. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na < http://www.mpsv.cz/files/clanky/5965/skss_final_web.pdf >

⁶⁵ STRAKOVÁ, M. *Standardy kvality sociálních služeb*. [on-line], 2008. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na < http://www.mpsv.cz/files/clanky/5965/skss_final_web.pdf >

Každý azylový domov má svoji vlastní metodiku a svoji vlastní terminologii. Pracovnice by měly s těmito dokumenty běžně pracovat a řídit se jimi.

3.2 Azylové domy pro ženy a matky s dětmi v Pardubickém kraji

Sociální služby, které se poskytují prostřednictvím azylových domů a jsou určeny pro matky s dětmi, které se ocitnou v krizové životní situaci, jsou v dnešní době velmi významnou sociální službou. Často potřebují nejen přístřeší, ale také doprovodné sociální, psychologické či zdravotní služby a poradenství. Společným cílem je pomoci v hledání trvalého řešení jejich problémů a zjištění samostatného života v budoucnu.

V Pardubickém kraji se nachází celkem šest služeb. Každý azylový dům se řídí dle svých standardů a vyhlášky o sociálních službách

Občanské sdružení „Náš domov“ Koclířov

Posláním tohoto Azylového domu je poskytnout pomoc matkám s nezletilými dětmi a těhotným ženám pobytovou službu po dobu zpravidla jednoho roku. Ženám a matkám, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci jako je např. ztráta bydlení, nevhodné podmínky pro výchovu dětí, ohrožení domácím násilím, nabízí zklidnění situace a pocit bezpečí. Individuálním přístupem a trvalou motivací k samostatnosti a odpovědnosti, jim dávají šanci začít nový život a opětovně se začlenit do společnosti. Poskytnout bezpečné zázemí, snížení rizik sociálního vyloučení, posilovat sebedůvěru nebo minimalizovat závislost uživatelů na sociální pomoci. Sdružení je také poskytovatelem pobytové služby azylového Domu „Most naděje“, který je určen partnerským nebo manželským párům a osamělým rodičům s nezletilými dětmi. Posláním je pomoci lidem s dětmi překlenout jejich nepříznivou sociální situaci a individuálním přístupem ke každému jednotlivci aktivizovat jejich osobní potenciál tak, aby došlo k jejich postupnému začlenění zpět do společnosti.⁶⁶

Oblastní spolek ČČK Svitavy

Azylový dům pro matky s dětmi poskytuje celoročně po 24 hod denně na nezbytně nutnou dlouhou dobu ubytování a podmínky pro samostatnou přípravu

⁶⁶ *Náš domov Koclířov*. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <<http://www.nasdomovkoclirov.cz/most-nadeje/>>

stravy, a pomoci při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí matkám s dětmi, které se ocitly v těžké životní situaci a neumí ji samy řešit. Cílem je naučit uživatelky během pobytu samostatně zajistit chod vlastní domácnosti, hospodařit s poskytnutými finančními prostředky, zvládat základní hygienické návyky a uměly jednat s úřady a zvládaly péči o děti. AD je přednostně určen pro uživatelky ze Svitavska.⁶⁷

SKP – CENTRUM, o.p.s. Azylový dům pro ženy a matky s dětmi

Městský azylový dům pomáhá bezdětným ženám i ženám s dětmi překlenout složité životní období, kdy ztratily domov, jsou bez finančních prostředků, bez pomoci partnera, rodiny a přátel. SKP – Centrum provozuje také Azylový dům pro matky s dětmi ve Vysokém Mýtě.⁶⁸

Azylový dům Chrudim – Centrum J. J. Pestalozziho

Tento azylový dům poskytuje pobytovou službu od roku 2013. K dispozici mají 15 nových bytů 2+1. Služba je hrazena z Individuálního projektu Pardubického kraje na sociální služby. Jejich posláním je poskytovat podporu osobám bez rodinného zázemí, v tíživé rodinné či partnerské situaci spojené se ztrátou bydlení tak, aby došlo ke zvýšení jejich soběstačnosti a možnosti uplatnění v samostatném životě. „Cílem služby je poskytnout klidné zázemí pro stabilizaci životní situace a podporu pro udržení či rozvoj základních dovedností směřující k dosažení samostatnosti.“⁶⁹

Hamry Azylový dům pro těhotné ženy v tísní

Provozovatelem je obecně prospěšná společnost Dlaň životu, která byla založena v roce 2002 se sídlem v Ostravě. Služba je poskytována těhotným ženám a matkám od 18 let věku v jakémkoliv stadiu těhotenství, které se v souvislosti s těhotenstvím ocitly v tíživé životní situaci, ztrácejí bydlení a sociální zázemí. Podpora směřuje k samostatnosti a účasti matky na běžném životě prostřednictvím nabídky ubytování, poradenství a zázemí. Cílem je podpořit klientku tak, aby před ukončením pobytu v azylovém domě měla zajištěno bydlení a pečovala adekvátně

⁶⁷ *Azylový dům Svitavy*. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <<http://www.cek.svitavy.cz/node/6>>

⁶⁸ *Městský azylový dům pro ženy a matky s dětmi*. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <<http://www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/mestsky-azylovy-dum-pro-zeny-a-matky-s-detmi-2/>>

⁶⁹ *Azylový dům Chrudim*. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <<http://www.pestalozzi.cz/chrudim2.php?idc=9>>

o své dítě a zvládala úkony, které jsou v souvislosti s mateřstvím v naší společnosti považovány za běžné.⁷⁰

Domov na skalách

Jde o pobytovou službu, jejíž poskytovatel je Občanské sdružení CEMA Žamberk. Cílem je pomoci ženám a matkám s dětmi, které potřebují dočasné bydlení, pomoc při neshodě v rodině, či ohrožení a při zajištění základních životních potřeb.⁷¹

Domov na skalách provozuje Spolek občanské sdružení CEMA již od roku 2006. Hlavní myšlenkou bylo pomoci ženám a matkám s dětmi v tísní z daného regionu. V Domově na skalách se poskytují dvě služby: Azylový dům a pobytovou krizovou pomoc

- Azylový dům

Cílem azylového domu je poskytnout ženám bezpečné bydlení, předávat potřebné informace k řešení tíživé situace, vézt ženy k soběstačnosti a dovednosti a zajistit sociálně právní ochranu dětí.

Služby jsou určeny pro týrané a zneužívané ženy zpravidla z Pardubického kraje a Rychnovska. Ženy, které ztratily bydlení, nemají rodinné zázemí, nezvládají péči o děti a vedení domácnosti. Služba je dostupná po 24 hodin, tedy nepřetržitě každý den.

Azylový dům má k dispozici 10 pokojů. Každý pokoj je vybaven kuchyňskou linkou, včetně nádobí, nábytkem a sociálním zařízením. K dispozici mají také maminky příkrývky, povlečení, ručníky a na doplnění oblečení je v Domově k využití charitní šatník. V Domově se také nachází společenská místnost, herna a dílna.

Zájemce o službu si musí předem sjednat schůzku, osobně se přijet podívat a domluvit se. Sociální pracovnice vyslechne situaci, seznámí zájemce s chodem Domova, ukáže budovu a zodpoví mu na případné dotazy. Na návštěvu se žena může dostavit sama nebo s rodinným příslušníkem, s dětmi, se svými příbuznými nebo se svou sociální pracovnicí. V závěru návštěvy se sepíše Dohoda, ve které je i další případný postup.

⁷⁰ *Dlaň životu*. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <http://www.dlanzivotu.cz/azylovy_dum>

⁷¹ *Domov na skalách*. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <http://www.cema-nno.cz/domov_na_scalach/azylovy_dum-52-82.html>

Žena, která se rozhodne pro pobyt v azylovém domě, musí mít před nástupem potvrzenou lékařskou zprávu a musí souhlasit s vnitřními předpisy. V případě opakovaného porušení těchto předpisů hrozí ze strany poskytovatele ukončení smlouvy o bydlení.

Ke klientům se přistupuje individuálně a pomoc je poskytována s ohledem na konkrétní situaci. V Domově se dodržuje diskrétnost, informace o klientech se sdělují pouze na základě právních norem nebo se souhlasem uživatele. Pomoc, podpora a motivace to jsou hlavní zásady Domova na skalách.

Služba není určena pro ženy, které vyžadují bezbariérový přístup, tlumočnicka, zjevně neovládají své chování a jsou nebezpečné sobě i ke svému okolí.

- Pobytová krizová pomoc

Je určena pro ženy, rodiče s dětmi a rodiny, kteří se ocitli náhle bez přístřeší a nemají jinou možnost bydlení., dále pro týrané osoby, osobou blízkou, nebo v situaci ohrožení zdraví, života a nejsou schopny, tuto situaci samostatně řešit. Krizová pomoc jim může být poskytnuta zcela anonymně. Ubytování je poskytováno zdarma, ale klienti si na krizovém pokoji hospodaří sami na vlastní náklady. Pokud jsou bez finančních prostředků, je jim poskytnuta materiální pomoc.

Cílem krizové pomoci je zajistit základní životní potřeby uživatelů služeb, pomoci a podpořit je při řešení jejich situace a nalézt pomoc navazující

Služba je dostupná nepřetržitě, zájemci mohou žádat osobně či telefonicky, nebo prostřednictvím svých známých, policie či sociálního odboru

Doba pobytu je zpravidla 7 dní

Krizová pobytová pomoc není určena pro ženy, rodiče s dětmi a rodiny vyžadující tlumočnicka, které zjevně neovládají své chování a jsou nebezpečné svému okolí, pro muže bez dětí a nezletilé dítě bez doprovodu dospělé osoby

4 Empirická část

“Výzkum je systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomosti lidstva. Výzkumem se potvrzují či vyvracejí dosavadní poznatky, anebo se získávají nové poznatky.”⁷²

Praktická část bakalářské práce byla zaměřena na edukaci matek a žen v Domově na skalách – azylovém domě.

Cílem mé práce bylo zjistit, v jaké oblasti edukace v azylovém domě probíhá, a zda je pro ženy, které v azylových domech pobývají důležitá a potřebná.

S ohledem na zvolený cíl byl zvolen kvalitativní výzkum a jeho specifická technika kazuistika.

4.1 Metody výzkumu

Kvalitativní výzkum

„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.”⁷³

Tato metoda je prováděna na malé skupině respondentů s cílem zjistit jejich chování a jaké důvody stojí za jejich chování a prožívání. Dává možnost hlouběji proniknout ke zkoumaným jevům a situacím a navrhnout postupy pro konkrétní podmínky.

4.2 Výzkumný vzorek

Výzkum byl proveden v Domově na skalách – azylovém domě v Žamberku.

Občanské sdružení CEMA Žamberk, jako poskytovatel pobytové služby napomáhá v Domově pro ženy a matky s dětmi v tísní v Žamberku ženám z daného regionu, které potřebují pomoci při neshodě v rodině, dále v případě

⁷² GAVORA, P. *Úvod od pedagogického výzkumu*. Brno: Paido 2000, s. 11. ISBN 80-85931-79-6 s 207

⁷³ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. s. 50. ISBN 80-7367-040-2

ohrožení a při zajištění základních životních potřeb. Napomáhá poskytnutím přístřeší a základním poradenstvím ženám, které momentálně nemohou svou situaci řešit vlastními silami, ani za pomoci svého okolí. Usiluje pomoci ženám tak, aby mohly žít běžným způsobem života.

Edukace v Domově probíhá formou plnění **osobních** plánů, které si s pomocí klíčového pracovníka uživatelka sestavuje. Jednotlivé kroky k naplnění těchto cílů mohou uživatelkám pomoci při řešení jejich situace a k zapojení se do běžného života. Dále se uskutečňuje různými besedami a programy, které se v Domově připravují, ale také vzájemnou spoluprací **mezi uživatelkami**.

Respondenty základního výzkumného souboru byly 4 ženy, které v azylovém domě v Žamberku v době výzkumu aktuálně pobývaly. Celková kapacita zařízení je 11 uživatelék. V době ve které byl výzkum prováděn, se nacházelo 10 uživatelék, z čehož jedna **uživatelka** byla bez dětí. Výběr se prováděl na základě ochoty uživatelék spolupracovat.

Rozhovory **s uživatelkami** probíhaly samostatně, v klidném a tichém prostředí, ~~po vysvětlení účelu rozhovoru. Tyto rozhovory se~~ a byly zaznamenány pomocí digitálního záznamníku s výslovným souhlasem všech uživatelék a později byl proveden jejich přepis. Typ rozhovoru byl volen polostrukturovaný. Jako další podklady ke zpracování kazuistik byly použity dokumenty organizace.

Vzhledem k ochraně identity **žen** byla pozměněna jejich jména a v textu byly vynechané údaje, které by je mohly identifikovat.

Informace od uživatelék mohou být zkreslené, jelikož se vycházelo pouze ze skutečností, které uváděly, a dále nebyla již ověřována jejich objektivita. Z tohoto důvodu mohou být některé informace zkresleny subjektivním pohledem uživatelék.

Tabulka znázorňuje přehled respondentů, se kterými byl rozhovor veden, jejich věk, dosažené vzdělání a počet dětí a jejich momentální pracovní situaci. Jejich jména jsou změněna, pracovní situace je uváděna, kterou měla uživatelka při pobytu v zařízení.

Tabulka č. 2: Uživatelky, se kterými jsem pracovala v rámci praktické části své bakalářské práce

Jméno	Věk	Počet dětí	Dosažené vzdělání	Pracovní situace
Simona	35	4	vyučená	Na mateřské
Jana	32	3	vyučená	Nezaměstnaná, vedená na úřadu práce
Míla	28	5	základní	Na mateřské
Mária	30	3	základní	Nezaměstnaná, vedená na úřadu práce

Podle tabulky je vidět, že bylo pracováno se ženami do 35 let věku, dvě mají dokončené střední vzdělání (vyučen v oboru), další dvě dosáhly pouze základního vzdělání. Dvě ženy byly na mateřské dovolené a dvě byly vedeny na úřadu práce.

4.3 Vlastní šetření

Kazuistika č. 1

Jméno: Simona

Věk: 37 let

Děti: 3 syny (12, 8, 2 měsíce), 1 dcera (3 roky)

Stav: svobodná

Uživatelka do azylového domu přišla začátkem února roku 2015 z důvodů ukončení ročního pobytu v zařízení Centra sociálních služeb. Byla v osmém měsíci těhotenství. Má ukončené střední odborné vzdělání v oboru švadlena.

Rodinná anamnéza

Rodina paní Simony pochází ze Severní Moravy. Paní měla 6 sourozenců, 4 bratry a dvě sestry. Z toho tři bratři a jedna sestra byly nevlastní.

Otec: nevyučen, letos v dubnu zemřel ve věku 96 let

Matka: nevyučena, zemřela před třemi lety

Vzdělání sourozenců- čtyři vyučení, tři mají vzdělání základní

Paní Simona je nejmladší, starší sestry žijí na Severní Moravě, nejstarší nevlastní bratr spáchal před 15 lety sebevraždu, o dalších bratrech nemá žádné zprávy. Z rodiny se stýká pouze se starší sestrou, vztahy v rodině byly vždy napnuté. Otec byl starší od matky o 15 let a z předešlého manželství vychovával jednoho syna. V opatrovnictví měl syna od zemřelého bratra. Matka paní Simony si do nového manželství přivedla tři své děti. Společně vychovávali sedm dětí.

Osobní anamnéza

Své dětství paní Simona prožila na Severní Moravě, kde se také narodila. Dětství považuje celkem za normální. Na svého otce nevzpomíná ráda, často ji bil a neměl pro ni dobrého slova. Paní Simona v mládí trpěla epileptickými záchvaty a svůj zdravotní stav připisuje k výchově přísného otce. V současné době záchvaty nemívá, na epilepsii nebere žádné léky. Se studiem na základní škole neměla vážné problémy, vzhledem k její nemoci, opakovala sedmou třídu. Po základní škole začala studovat na středním odborném učilišti v oboru dámská krejčová.

V době jejího dospívání se rodiče rozvedli. Matka se se svými třemi nejmladšími dětmi odstěhovala za novým přítelem do Východních Čech. S nevlastním otcem má paní Simona pěkný vztah, často se navštěvovali, bohužel po smrti matky se vídají už jen občas. Paní Simona ve 24 letech porodila prvního syna a o dva roky později se jí narodil další syn. ~~S otcem nejstarších synů žila 7 let. Po této době~~ Po sedmiletém vztahu se u partnera se začaly u partnera objevovat agresivní sklony, poté co paní Simonu napadl nožem, od něho odešla. Z druhého vztahu má tříletou dceru, po roce se přítelem rozešla. Poslední vztah považuje paní Simona za nejhorší, po zjištění že je opět těhotná, jí o deset let mladší partner ~~partner~~ neustále vyhrožoval a sprostě urážel. Nechtěl uvěřit tomu, že je otcem. ~~Partner byl o deset let mladší.~~ I přesto, že paní Simona od něho odešla, neustále ji psal nepříjemné a vulgární esemesky. V současné době je tento muž celostátně hledanou osobou. Ani jeden z otců na své děti neplatí výživné. Před nástupem do Domova na skalách bydlela paní Simona jeden rok v Centru sociálních služeb, do kterého odešla z důvodu neplacení nájemného v Obecním bytu.

Děti

Nejstarší 12 let navštěvuje sedmou třídu základní školy. Ve škole je spíše podprůměrný, má problémy s matematikou a češtinou, ale velmi hezky maluje. Většinu času věnuje hrám na mobilním telefonu. Mladší syn chodí do páté třídy základní školy. Ve škole ho baví angličtina a matematika v ostatních předmětech je spíše průměrný. Navštěvuje logopedii a je veden v PPP, jeho výuka ve škole by měla probíhat dle individuálního plánu. Oba chlapci rádi nakupují a rádi se oblékají, ale nevdí jim nosit obnošené oblečení z charitního šatníku. Tříletá dcera je na svůj věk velmi drobná a malá. Ráda poslouchá písničky a tancuje, je velmi neposedná a dá hodně hlídání. Nejmladšímu synovi jsou tři měsíce a vyvíjí se přiměřeně ke svému věku, matka ho kojí. Starší chlapci matce pomáhají s hlídáním své mladší sestry, chodí nakupovat potraviny a občas umyjí nádobí.

Spolupráce v azylovém domě, dle dokumentace

Po příchodu do azylového domu měla paní Simona potíže s finančním hospodařením, po zaplacení nájmu neměla peníze na nákup potravin a byla nucena si potraviny půjčit z Domova.

Paní Simona pobírá rodičovský příspěvek a dávky hmotné nouze. Před příchodem do Domova měla zvláštního příjemce. Ten jí byl po odchodu z Centra sociálních služeb zrušen. Paní se nedaří s financemi vycházet, do svého **osobního** plánu si stanovila pomoc s finančním hospodařením. Jedná se zejména o rozpočítání peněz na daný týden, sestavení jídelníčku a nákup potravin. Další podporu paní Simona potřebovala při zjišťování dluhu a sestavení splátkového kalendáře. S pomocí klíčové pracovnice začaly postupně pracovat na krocích, které si paní Simona stanovila. Nájemné z počátku platila včas a řádně, ale v současné době ji pracovnice musí platbu neustále připomínat. Od ostatních uživatelů se **pracovníci** dozvěděli, že si paní Simona od nich půjčuje peníze a potraviny. Uživatelce je nabízena další podpora při finančním hospodařením, ale ta ji odmítá, jelikož se domnívá, že situace není až tak zlá. Dluhy prozatím paní Simona nezačala splácet.

V azylovém domě se paní Simona zadaptovala velmi rychle, snaží se o dodržování domovního řádu, konzultace s klíčovým pracovníkem probíhají dle domluvených schůzek, kterých se uživatelka účastní.

Na pokoji mívá nepořádek, pracovníci ji doporučují častěji omývání nádobí, úklid oblečení a větrání. O děti se snaží pečovat v rámci svých možností. Děti chodí čisté a dbá na jejich hygienu. Do školy chodí chlapci pravidelně, je však zapotřebí, dle dohody s třídní učitelkou, kontrolovat u chlapců školní přípravu a domácí úkoly. V současné době jedná paní Simona s OSPODem o stanovení dohledu nad chlapci.

Největší motivací pro paní Simonu je samostatné bydlení a děti.

Prognóza

Dle zjištěných informací a po rozhovoru s paní Simonou jsem došla k závěru, že paní Simona by potřebovala mít větší důvěru k pracovníkům azylového Domu a využít jejich podpory k zvýšení svoji soběstačnosti v samostatném životě. Ve svém osobním plánu se paní Simona zaměřila na finanční hospodaření a splácení dluhů, což je pro ni v této situaci velmi dobrým začátkem, ovšem je zapotřebí, aby ve svém vytyčeném cíli pokračovala a využila podpory, které se jí od pracovníků azylového domu dostává.

Kazuistika č. 2

Jméno: Jana

Věk: 32

Děti: 2 syny (11 let, 4 roky), dcera (9 let)

stav: svobodná

Uživatelka je v domově od ledna roku 2015 z bytových důvodů. Je Romské národnosti. Uživatelka je vedena na úřadu práce a pobírá dávky hmotné nouze. Má dokončené střední odborné učiliště. Do Domova přišla z důvodu ukončení služby v azylovém domu v Pardubicích.

Rodinná anamnéza

Paní Jana pochází z Východních Čech, má jednoho o pět let staršího bratra.

Otec: základní vzdělání, před 5 roky zemřel

Matka: základní vzdělání, zemřela před 8 lety

Bratr: základní vzdělání, v současné době pracuje u technických služeb

Osobní anamnéza

Paní Jana vyrůstala v úplné rodině. Do roku 2010 bydlela na malé vesnici v rodinném domku. S rodiči měla pěkný vztah. Své dětství považuje za šťastné, rodiče pro ni **měli** vždy vlídné slovo, cestu si však nenašla ke svému bratrovi, který ji trápil a slovně urážel. Na prvním stupni základní školy nepatřila k těm nejchytřejším, opakovala třetí třídu, nic méně základní devítiletou školu s menšími potížemi dochodila. Po ukončeném základním vzdělání nastoupila na střední odborné učiliště, které ukončila v oboru řezník – řeznice. V oboru ale nezůstala, po škole nastoupila do nedaleké továrny jako dělnice. V roce 2003 potkala současného druha, otce dětí. Během jejich společného vztahu se druh dopouštěl drobných krádeží a v roce 2012 mu byla na dva roky udělena podmínka. Tuto podmínku však porušil a v současné době se nachází ve věznici s dohledem, kde si odpykává tříletý podmíněčný trest. Svého druha má **paní Jana** velmi ráda a i přes všechna úskalí, které mají, se snaží mu být největší oporou.

Po smrti rodičů a domácích neshodách se svým bratrem uživatelka odešla do pronajatého malého bytu v nedalekém městě svého bydliště. Po několika měsících byt vyhořel a ona se i s dětmi využila služeb azylového domu v krajském městě, kde byla šest měsíců. Odtud přešla do azylového domu v Žamberku.

Děti

Po nástupu do azylového domu se děti během krátkého pobytu seznámily i s ostatními dětmi. Starší děti matka přihlásila do školy, kam hned druhý den nastoupily. Všechny potřebné školní pomůcky jim dokoupila. Dcera ve škole nemá prozatím žádné velké potíže, potřebovala pouze pomoci s vysvětlením látky anglického jazyka. Starší syn má menší problémy ve škole s chováním, ale dle slov matky je vše řešeno s třídní učitelkou. V Domově se chlapec k ostatním dětem chová hrubě a vždy musí mít nad nimi „navrch“. Ostatní děti se ho začínají bát a nechtějí si s ním hrát. K zaměstnancům Domova je však zdvořilý a má snahu i pomoci. Mladší syn má za vzor staršího bratra a začíná ho napodobovat. Matka má k dětem kladný vztah.

Spolupráce v azylovém domě, dle dokumentace

Paní Jana se v Domově rychle zadaptovala, s ostatními uživatelkami si rozumí. Pravidelně navštěvuje programy pořádané Domovem a aktivně se do nich zapojuje

Do svého osobního plánu si dala pomoc s finančním hospodařením a také pomoc při sepsání žádostí do věznice o přeložení druha blíže k městu, ve kterém nyní pobývá. Již jednou do věznice o přeložení žádala, bohužel bezvýsledně. Uživatelka by nejvíce potřebovala pomoci s rozpočtem financí na celý měsíc a také by si ráda v Domově ušetřila z dávek hmotné nouze na kauci bytu a nájem. Společně s klíčovou pracovnící začala pracovat na týdenním rozpočtu. Sestavily jídelní lístek a podle něho uživatelka nakupovala suroviny na přípravu jídel. Na spoření si peníze ukládá pravidelně, i když se nejedná o velké částky, pro paní Janu je to velmi důležité. Paní Jana se snaží spolupracovat se všemi pracovníky Domova. Se svým klíčovým pracovníkem spolupracuje na plnění svého **osobního** plánu. Největší motivací pro paní Janu je co nejdříve zajistit pro rodinu vhodné bydlení, aby mohla s dětmi a druhem až se vrátí z vězení vytvořit spokojenou fungující rodinu.

Prognóza

U paní Jany je vidět, že chce svého cíle dosáhnout. Samostatné bydlení je pro ni velkou motivací. Sepsání žádosti do věznice bylo úspěšné a tak děti mohou vidat svého otce častěji, což byl pro paní Janu důležitý okamžik v jejím životě. Se

svoji klíčovou pracovníci spolupracuje a snaží se plnit vytyčené kroky, které si stanovila k plnění všech cílů.

Kazuistika č. 3

Jméno: Míla

Věk: 28

Děti: 3 syny (9,7,5,)

2 dcery (3, 3 měsíce)

Stav: svobodná

Uživatelka přišla do azylového domu v listopadu roku 2014 z důvodu domácího násilí a špatných bytových podmínek. Pobyť v Domově ji zajistila sociální pracovnice, která o poměrech v rodině věděla. Paní Míla do té doby žila v pronajatém malém bytě se svými čtyřmi dětmi a druhem. Dle slov sociální pracovnice z OSPODu byl byt nevyhovující, objevovala se zde plíseň a děti začaly mít i zdravotní problémy. Žena tvrdí, že ji druh fyzicky napadal, bral ji peníze a utrácel je na automatech.

Rodinná anamnéza

Rodina paní Míly pochází z Východních Čech, má dva bratry ve věku 33 let a 26 let

Otec: základní vzdělání, již nežije

Matka: základní vzdělání, v současné době bydlí na ubytovně, je nezaměstnaná

Bratři: oba mají základní vzdělání

Osobní anamnéza

Paní Míla žila se svými rodiči a dvěma staršími bratry ~~do svých 8 let~~ v malé vesnici v západních Čechách. Své dětství vidí jako normální. Matka pracovala pod městem u **Technických** služeb, otec v místním JZD. Oba rodiče měli základní vzdělání. Otec po výplatě navštěvoval místní pohostinství, takže se stávalo, že byla rodina často bez peněz. S mladším bratrem měla celkem dobrý vztah, doposud jsou spolu v kontaktu, o starším bratrovi nic neví. Když bylo paní Míle 8 let, rodina se přestěhovala do Královéhradeckého kraje. V této době začala mít problém se zvládnutím školní látky. Škola jí nebavila, často se stávalo, že do školy nešla vůbec. Raději zůstala doma, nebo se toulala po městě. Na žádost rodičů a i třídního učitele byla přeložena do speciální školy, ve které se jí dařilo lépe. Po ukončení základního vzdělání se šla učit na zahradnici, bohužel v této době poznává o 10 let staršího muže (otce dětí) a školu přestala navštěvovat. S tímto mužem má pět dětí. Z počátku se zdálo být vše v pořádku, ale po narození třetího

dítě se situace změnila. Druh přestal chodit do práce a tak mladá rodina žila z rodičovského příspěvku a dávek hmotné nouze. Jakmile peníze přišly druh je ~~všechny~~ vzal, propil v restauraci nebo je prohrál v automatech. V opilosti paní Mílu několikrát fyzicky napadl a osočoval ji z nevěry. Často se stávalo, že svědky tohoto hrubého zacházení byly i děti. Po dalším fyzickým napadnutí, začala situaci v rodině řešit pracovnice OSPOD společně s Policií ČR.

Děti

Do Domova paní přijela se čtyřmi dětmi. Až po nějaké době se pracovníci dozvěděli, že paní Míla je krátce po šestinedělí a holčičku, kterou porodila, nechala v porodnici k adopci. Dle slov uživatelky by další dítě nezvládla. Děti byly zakřiknuté a trvalo jim delší dobu, než navázaly s pracovníky kontakt. Oba chlapci začali navštěvovat první třídu základní školy. Ačkoliv bylo nejstaršímu synovi 9 let, první třídu opakoval z důvodu vysoké absence z minulého roku. Chlapci do školy chodili neradi, matka využívala každé příležitosti, aby děti do školy nemusela vodit, často navštěvovali pediatra, s tím že je bolí břicho, nebo mají teploty. Chlapci začali mít ve škole vysokou absenci. Pracovníci Domova, na základě telefonického rozhovoru s ředitelem školy, začaly s matkou a chlapci pracovat na plnění školních povinností (pomoc při psaní úkolů, procvičování dané školní látky, zajištění svačin apod.).

Nejmladší syn byl hodně na matku fixován, ale do programů připravovaných Domovem se rád zapojoval. Dcera byla na rozdíl od chlapců velmi upovídaná a nejživější. I ona měla ráda programy, kde mohla rozvíjet svoji motoriku. Děti měly na pokoji velmi málo hraček a her, ačkoliv v Domově mají hračky, knížky i hry na půjčování v dostatečném množství.

Spolupráce v azylovém domě, dle dokumentace

Do azylového domu paní Mílu i s dětmi přivezla sociální pracovnice. Paní Míla přijela se čtyřmi dětmi. Na přesun měli velmi málo času, využili doby, kdy druh byl vyslýchán na policii. S sebou si přivezli jen pramálo osobních věcí. Paní Míla i s dětmi z počátku využila službu krizové pomoci a po pěti dnech se přestěhovala na pokoj v azylovém domě. Z charitního šatníku, který je v Domově k dispozici si pro sebe i děti nabrala oblečení a obuv. Sociální pracovnice ji také vydala hygienu a potraviny na přípravu jídla, neboť paní Míla přijela bez

jakýchkoliv finančních prostředků. V první řadě bylo zapotřebí pro paní Mílu zajistit mimořádnou dávku a doplatek na bydlení. Paní Míla s klíčovou pracovnící sestavila svůj osobní plán, ve kterém chtěla pomoci s vyřizováním dávek na ÚP a také s finančním hospodařením a se splácením dluhů. Zpočátku se zdála být spolupráce s paní Mílou v pořádku. Chtěla začít splácet dluhy, na úřadě práce si vše potřebné zařídila. V Domově si chtěla peníze uložit u sociální pracovníce a po týdnu si je vybírat, tak jak byla zvyklá z předchozího bydliště, kdy si pro dávky hmotné nouze takto na úřad docházela. Pro děti zajistila pediatra a pro starší chlapce školu, do které začali docházet. Společně s klíčovou pracovnící zařídila pro děti a sebe kartičky zdravotní pojišťovny a rodné listy, které ztratila během stěhování. Po velmi krátkém pobytu ji začal v Domově navštěvovat jeden „kamarád.“ V této době začala mít paní Míla s hospodařením velké problémy. Dávky, které dostala a měla si je u soc. pracovníce uložit, tak jak si v osobním plánu stanovila, utratila, takže ji na zbývající měsíc zbylo velmi málo. Společně s klíčovou pracovnící sestavily na daný týden jídelní lístek z toho, co paní měla nakoupené a kolik peněz měla ještě k dispozici. V Domově ji byla opět nabídnuta potravinová pomoc. Navázaná spolupráce bohužel skončila, jelikož se paní Míla rozhodla pobyt v azylovém domě ukončit a přestěhovat se ke svému novému příteli.

Prognóza

Dle zjištěných informací měla paní Míla velké problémy s finančním hospodařením a s pravidelnou docházkou chlapců do školy. S pracovníci azylového domu nebyla ochotna spolupracovat. Na „oko“ vše odsouhlasila, ale většinu z toho nesplnila. V této chvíli byl pro paní Mílu důležitější přítel, než děti.

Kazuistika č. 4
Jméno: Mária
Věk: 35 let
Děti: 1 syn (15)
2 dcery(13, 6)
Stav: vdaná

Uživatelka přišla do Domova z důvodu ztráty bydlení. Před příchodem bydlela u své matky v malém nevyhovujícím bytě.

Rodinná anamnéza

Rodina Márie pochází ze Slovenska. Paní měla 5 sourozenců, 3 sestry a 2 bratry.

Sourozence má ve věku: 34, 37, 45, 47, 48 let

Otec – nevyučen, pracoval příležitostně na stavbách, zemřel před deseti lety v 59 letech

Matka – nevyučena, důchodkyně

Vzdělání sourozenců: základní

Dvě sestry žijí se svými rodinami nadále na Slovenku.

Nejmladší sestra a oba bratři jsou v Anglii, všichni tři tam asi mají práci, nejsou s nikým z rodiny v kontaktu.

Ostatní příbuzní - paní má širokou rodinu na Slovenku (tety, strýce, bratrance, sestřenice), v Čechách a ví, že i někteří další příbuzní jsou v Anglii.

Široká rodina se navštěvuje hlavně o pohřbech, a to je dva až třikrát ročně. Bytové podmínky příbuzných nejsou dobré, paní je navštěvuje vždy jen na pár dní, protože jich v bytech bydlí hodně, může tam vždy jen krátkodobě přespat.

Také celá rodina jejího manžela žije na Slovensku. Vztahy v rodině paní uvádí jako dobré.

Osobní anamnéza

Dětství prožila částečně na Slovensku a částečně v Čechách, kam rodina přišla za prací a lepším bydlením. Své dětství označuje, jako dobré. Od dětství kouří. Jako mladá se od matky odstěhovala k manželovi, se kterým má 3 děti. Bydleli v pěkném bytě v Rokytnici. Po zavření manžela do vězení, tento byt finančně nezvládla platit a od té doby se často stěhuje. Rodina často pobírala sociální dávky. Nejlépe na tom byla, když žila s manželem a otcem svých dětí. Ten pracoval, ona byla doma s dětmi. Měli jeho výplatu a dávky státní sociální

podpory (přídavky na děti, porodné, rodičovský příspěvek). Nyní pět let již žije z dávek hmotné nouze a stále pobírá přídavky na děti. Výživné na děti nemá, protože otec dětí je stále ve výkonu trestu, kde nepracuje. Od své matky dostane občas hodnotný dárek její syn. Matka jí vypomáhala s jídlem, když bydlela u ní, měla odejmuté dávky hmotné nouze. Paní je stále vdaná, manžel je již 5 let ve vězení. Občas si píší, na návštěvy dříve za manželem jezdila, dnes už za ním nejedí. V současné době má paní **Mária** půl roku nového přítele. Rádi by spolu žili. Paní s ním otěhotněla, ale těhotenství skončilo samovolným potratem. Na miminko už se s přítelem těšili, tak jim to bylo moc líto. Přítel nepracuje, je v evidenci úřadu práce, občas najde krátkodobou brigádu. Paní rozvod s manželem zatím neřeší. Paní Márie vychodila speciální školu ZŠ, po té byla přijata na učební obor kuchařka, který však nedokončila. Začala pracovat jako uklízečka v jednom automobilovém závodě. Jako další pracovní zkušenost uvádí skladnici v pizzerii. Paní Márie je vedena na úřadu práce, většinou bez podpory v nezaměstnanosti. Ze zálib uvádí, že ji baví vaření cestování.

Děti

Mária má s manželem, který je nyní ve vězení tři děti, dvě dcery a syna. Všechny její děti navštěvovaly jeden rok MŠ, před nástupem do ZŠ.

Synovi bude 15 let. Chodí do speciální školy. Na svůj věk je malého vzrůstu, a intelektově slabší. Má rád mobil, tablet, rád hraje na kytaru a rád se hezky obléká. Jako jediný z dětí žil rok u babičky, když se matka s ostatními sourozenci stěhovala. Babičku má rád a ona jeho. Kupuje mu dárky (mobil, tablet, oblečení). Jeho slabostí, mimo jiné je, že nedokáže odhadnout finanční hodnotu věcí a často mění u kamarádu drahé věci od babičky za laciné. S matkou si z dětí nejméně rozumí. I matka by ho nejraději svěřila do péče babičky.

Starší dceři je 13 let. Chodí do speciální základní školy. Na svůj věk je normálního vzrůstu, ale intelektově se jeví jako mladší. Ráda si maluje, dívá se na TV. Nejvíce z dětí je závislá na matce, pokud matka není přítomna, je hodně uzavřená, nechce nic dělat a odmítá komunikovat. Její slabostí je velká nesamostatnost.

Nejmladší dceři je 6 let a chystá se na vstup do školy. Je velice bystrá a šikovná, rychle se učí. Projevuje se v normě 6ti letého dítěte. Slabou stránkou je

malá podpora rodiny pro vzdělávání. Matka jí chce dát do speciální školy, jako chodila ona a všichni v jejich rodině.

Matka s dětmi navštěvuje pedagogicko-psychologickou poradnu. Matka také spolupracuje s odborem sociálně – právní ochraně dětí.

Spolupráce v azylovém domě, dle dokumentace

Hned při příchodu do azylového domu potřebovala paní pomoci se zařizováním sociálních dávek hmotné nouze, protože je měla odejmuté. Do vyřízení a obdržení dávek jí v azylovém domě vypomáhali potravinami a počkali jí s placením nájmu. Nabízeli paní další podporu při hospodaření, ale vzhledem k ukončení pobytu k tomu nedošlo. Nájem platila později, než bylo dohodnuto, odešla s dluhem. Dluh byl ale následně vyrovnán doplatkem na bydlení, který došel na účet azylového domu. Paní tedy v azylovém domě nic nedluží. Dále chtěla pomoci při péči o děti a seznámit se s městem Žamberk, kde sídlí různé instituce a školská zařízení.

S chodem azylového domu se sice seznámila, ale hned od počátku byla upozorňována na překračování pravidel. Během pobytu měla rozepře s ostatními obyvatelkami azylového domu ohledně hlučnosti a běhání dětí po domě, vši a později i svrabu. Kouřila mimo vyhrazené prostory. Paní se často nedostavovala na konzultace se svým klíčovým pracovníkem z důvodu, že byla odjetá nebo měla návštěvu svého přítele. Přítel tu trávil mnoho času, ale paní nijak nepomáhal, ani ohledně péče o děti, ani materiálně. Za dobu pobytu pracovníci z matky cítili alkohol, kdy matka tvrdila, že je to pouze káva.

Na nedodržování pravidel azylového domu byla několikrát napomenuta, podmíněčně vyloučena a nakonec jí nebyla prodloužena smlouva.

V péči o děti měla paní problémy s dodržováním domovního řádu také pro to, že děti často nevěděly, kde matka je nebo nad nimi neměla dohled a pohybovaly se po azylovém domě bez vědomí matky

V rámci péče o děti řešili v azylovém domě nutnost důsledného ošetřování vši a svrabu. Probírali nepravdělnou školní docházku dětí. Řešili synův možný pobyt v diagnostickém ústavu nebo u babičky.

Paní výchovu dětí moc neřešila, hodně času trávil s přítelem. Nevadilo jí, že děti nechodí do školy a mají nějaké hodiny neomluvené ve škole. Paní to

nepřipadalo příliš závažné. Při řešení to převážně to dává za vinu dětem – nechce se jim stávat, nechtějí jít do školy. Uváděla nemoc dětí, která se nezakládala na pravdě. Nedařilo se jí nastavit dětem pravidla a pravidelný denní režim, hlavně proto, že to sama nepovažovala za důležité. Co měla rodina vždy řádně, byla strava, pokud byla paní přítomna v azylovém domě, vždy vařila.

Nedá se příliš posoudit péče matky o děti vzhledem k velmi krátké době pobytu a nepřítomnosti paní v azylovém domě.

Prognóza

Dle zjištěných informací se jeví, že paní situace, ve které se nachází, poměrně vyhovuje. Nejvíce jí nyní trápí syn, kterého by ráda řešila umístěním do diagnostického ústavu nebo k babičce.

Pro stabilizaci rodiny bych jim doporučila sociální byt s přijatelným nájmem. Dále navázání na terénní službu, která by k rodině docházel z počátku nejméně 1x týdně. Pomohla jí s hospodařením a nastavením pravidelného režimu pro děti. Azylový dům bych paní nedoporučila, protože jí dělá velké problémy dodržování domovního řádu a opět by to vedlo k dalšímu stěhování ze zařízení do zařízení.

Doporučila bych také paní nadále spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou a s odborem sociálně – právní ochraně dětí.

4.4 Analýza kazuistik

Z analýzy kazuistik vyplynulo, že uživatelky přišly do azylového domu z důvodu ztráty bydlení. Dvě uživatelky mají základní vzdělání a dvě jsou vyučené v oboru. Všechny pobírají dávky hmotné nouze a mají dluhy, které prozatím nesplácejí. Otcové na děti neplatí žádné výživné. Podobnost je také v rodinných vazbách a vztazích. S rodinami se stýkají velmi zřídka, rodiče či jeden z nich již nežije. V případě edukace chtěli všechny pomoci s finančním hospodařením a se splácením dluhů. Další podporu a pomoc potřebovaly při řádné péči o děti.

V prvním případě se jedná o uživatelku, která do azylového domu přišla z obdobného zařízení. Do svého osobního plánu si stanovila finanční hospodaření a splácení dluhů. Jednotlivé kroky k naplnění tohoto cíle se prozatím paní Simoně nedaří plnit. Děti jsou však pro ni velkou motivací. Paní Simona má obavy ze soudu, který má být ohledně stanovení dohledu nad chlapci. Z tohoto důvodu se domnívám, že spolupráce a paní Simonou se bude vyvíjet k lepšímu.

V druhém případě se jedná o uživatelku, která do Domova přišla na žádost pracovnice z OSPODu. I tato žena měla velké potíže s finančním hospodařením. Bohužel na paní Míle bylo vidět, že je v Domově spíše z donucení. Od začátku hledala možnost, jak z Domova odejít. S pracovníky nespolupracovala i když ji byla nabízena podpora a pomoc. Největší problém také nastal s docházkou dětí do školy. I přes veškerou snahu pracovníků ukázat paní Míle cestu jak s dětmi pracovat na školní přípravě, jak je vést k plnění všech jejich školních i mimoškolních povinností, jak sestavit týdenní rozpočet, nemohli s paní Mílou navázat spolupráci. ~~díky~~ Paní Míla zvolila možnost stěhování k příteli, kterého znala pouhé dva měsíce.

Třetí uživatelka paní Jana přešla z azylového domu v krajském městě, kde ji končil pobyt, do azylového Domu na skalách. Paní Jana na mě působí jako schopná žena, která chce svého cíle v samostatném bydlení dosáhnout. Navázaná spolupráce s pracovníky Domova je velmi dobrá. Pro paní Janu byla velmi důležitá sepsaná žádost do vězení o přeložení druha, která k její velké radosti byla vyřízena kladně. Rodina pro ni znamená mnoho. Na svého druha velmi myslí a s dětmi mu dodává mnoho sil a podpory.

Čtvrtá uživatelka, měla v Domově velké problémy s dodržováním všech pravidel. Společné soužití s ostatními uživatelky nebylo pro ni přijatelné. Nejvíce času věnovala svému příteli, o děti příliš velký zájem neměla. Nejstarší syn ji nerespektoval, důvěra k matce z jeho strany byla minimální. S paní Máriou se nedařilo spolupráci navázat. Za krátkou dobu Domov na skálách opustila.

Edukaci v azylovém domě můžeme, dle tohoto výzkumu shrnout do tří hlavních oblastí:

1. Finanční gramotnost

- získání přehledu o možných příjmech
- rozvržení finančního rozpočtu
- sledování výdajů
- splácení dluhů
- odkládání financí, jako úspor

2. Péče o dítě přiměřeně jeho věku a schopnostem

- anamnéza dítěte
- schopnosti a zájmy dítěte
- vzdělávací potenciál rodiny
- podpora dítěte mimo rodinu
- systematická práce s dítětem

3. Zvládání vyplňování formulářů a žádostí

- Projednání jaká žádost je potřebná a jaký formulář je nutný
- Ověření, jak uživatelka ovládá psaní a pravopis
- Stanovení míry podpory při vyplňování

Závěr

Edukace je způsob získávání znalostí a vědomostí v průběhu celého našeho života. Společnost, ve které žijeme, se rychlým způsobem vyvíjí a mění, na jednotlivce klade stále větší nároky a předpokládá, že člověk bude umět reagovat na změny společenské a profesní požadavky. Je zcela pochopitelné, že naše vědomosti bychom měli rozvíjet a předávat dál. V oblasti vzdělávání je také velmi důležitá motivace, člověk se musí chtít vzdělávat, měl by toužit po vzdělání a sám vyhledávat potřebné informace. U jednotlivce je, také ovlivněna nepříznivou situací, ve které se nachází.

Cílem mé práce bylo zjistit, v jaké oblasti edukace v azylovém domě probíhá, a zda je pro ženy, které v azylových domech pobývají důležitá a potřebná. V rámci šetření jsem oslovila čtyři uživatelky v Domově na skalách a vedla s nimi rozhovor. Další potřebné informace jsem získala z jejich individuálních plánů a z dokumentace Domova.

Z informací které jsem o uživatelkách získala, vyplývá, že všechny ženy měly problém s finančním hospodařením, které je přivedlo ke ztrátě bydlení. To byl také jejich hlavní důvod příchodu do azylového domu. Všechny ženy si do svého osobního plánu stanovily pomoc při finančním hospodaření a řádnou péči o děti, psaní žádostí. Pro edukaci žen byly z rozhovoru definovány tři základní oblasti. Jedná se o finanční gramotnost, péči o dítě přiměřeně jeho věku a schopnostem a zvládání vyplňování formulářů a žádostí.

Z praxe mohu dodat, že často ženy využívají edukaci v počítačové gramotnosti, trhu s byty a ve vaření.

Na snaze pracovníků je, aby uživatelky motivovali, problém pojmenovali a společnými silami postupně začali naplánovat jednotlivé kroky k dosažení těchto vytyčených cílů. Jedná se však o oboustrannou spolupráci, která se ne vždy setkává s úspěchem. Dospěla jsem k závěru, že edukace v azylových domech je v tomto směru velmi důležitá, na ženy by měla působit pozitivně a zaujmout v jejich dalším životě důležité postavení, pokud však tyto ženy sami chtějí a sami o to usilují. **V tomto směru** je nutno přistupovat pomalými kroky, trpělivě, aby mohlo být cíle dosaženo.

Edukací v azylových domech lze přispět k opětovnému začlenění žen do běžného života. Jedná se však o individuální záležitost, která je ovlivněna mnoha různými faktory. Důležitou roli hraje rodina, ze které uživatelka přichází, vzdělání, schopnosti a dovednosti, ale hlavně motivace a vůle naučit se něčemu novému.

Seznam použitých zdrojů

- BAHENSKÁ, Marie. *Počátky emancipace žen v Čechách. Dívčí vzdělávací a ženské spolky v Praze v 19. století*. Praha: Libri, 2005. ISBN 80-7277-241-4.
- BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky I*. Olomouc: Tiskservis, 2012. ISBN 978-80-244-3248-9.
- BECHYNOVÁ, Věra, KONVIČKOVÁ Marta. *Sanace rodiny*, Praha: Portál 2008. ISBN 80-736-7392-4.
- BENEŠ, Milan. *Andragogika I*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-864-3223-8.
- BENEŠ, Milan. *Andragogika*. Praha: Grada, 2008, ISBN 978-80-247-2580-2.
- BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost a zdraví*. In.: Buchtová, B. *Psychologické a medicínské aspekty nezaměstnanosti*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2000. ISBN 80-210-2425-9.
- BUREŠOVÁ, Jana. *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. století*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001.
- CONWAY, Helen L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potencionální oběti se zákonem č. 135/2006 sb. platným od 1 ledna 2007*. Praha: Albatros, 2007. ISBN 80-000-1550-1.
- GAVORA, Peter. *Úvod od pedagogického výzkumu*. Brno: Paido 2000, s 207. ISBN 80-85931-79-6.
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. s. 407. ISBN 80-7367-040-2.
- HOMOLA, Miloslav. *Motivace lidského chování*. Praha: SPN, 1977.
- HORSKÁ, P. *Z historie role ženy – matky a ženy – partnerky*. In VODÁKOVÁ A.; VODÁKOVÁ O. *Rod ženský. Kdo jsme, odkud jsme přišly, kam jdeme?* Praha, 2003.
- HRADECKÁ, Vlastimila, HRADECKÝ Ilja. *Bezdomovství – extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. ISBN 80-902292-0-4.
- LENDEROVÁ, Milena, *Z dějin české každodennosti Život v 19. Století*. Praha: Karolinum 2009. ISBN 978-80-246-1683-4.
- MAREŠ, Pavel. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-864-2908-3.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina, jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. ISBN 80-901424-7-8.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008, s. 28.

PALÁN, Zdeněk. *Výkladový slovník vzdělávání dospělých*. Doha, 1997.

Polívka, a kol. 2000, cit. dle KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J. *Sociální práce s osamělým rodičem*. In O. Matoušek, J. Koláčková, P. Kodymová (eds.). *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005, s. 46. ISBN80-7367-002-X.

PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*, Praha: Grada 2012. ISBN 978-80-247-3470-5.

PRŮDKOVÁ, T., NOVOTNÝ, P. *Bezdomovectví*. Praha: Triton, 2008, s. 44.

PRŮCHA, Jan. *Andragogický výzkum*, Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5232-7.

RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC. *Učíme se po celý život?* Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-820-210-4779-2.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2012 ISBN 80-262-0225-2

Zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2015, s. 172. ISBN 978-80-7488-095-7

Elektronické zdroje

Azylový dům Chrudim. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na

<<http://www.pestalozzi.cz/chrudim2.php?idc=9>>

Azylový dům Svitavy. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na

<<http://www.cck.svitavy.cz/node/6>>

BENEŠ, M. *Andragogika*. Praha: Grada 2008. ISBN 978-80-247-2580-2. Dostupné

na <[http://books.google.cz/books?id=npZhzyGJxVIC&pg=PA83&dq=](http://books.google.cz/books?id=npZhzyGJxVIC&pg=PA83&dq=vzdělávání+radost&hl=cs&sa=X&ei=O7LIVNLd)

[vzdělávání+radost&hl=cs&sa=X&ei=O7LIVNLd](http://books.google.cz/books?id=npZhzyGJxVIC&pg=PA83&dq=vzdělávání+radost&hl=cs&sa=X&ei=O7LIVNLd). *Andragogika beneš str. 83*>

Dlaň životu. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na

<http://www.dlanzivotu.cz/azylovy_dum>

Domov na skalách. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <http://www.cemanno.cz/domov_na_skalach/azylovy_dum-52-82.html>

KRUMMACKEROVÁ, P. *Motivace jako klíčová podmínka pro efektivní vzdělávání.* [on-line], 2012. [cit. 2015-04-18]. Dostupné na <<http://kariera.ihned.cz/c1-54820840-motivace-jako-klicova-podminka-pro-efektivni-vzdelavani>>

Městský azylový dům pro ženy a matky s dětmi. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <<http://www.skp-centrum.cz/rodina-a-deti/mestsky-azylovy-dum-pro-zeny-a-matky-s-detmi-2/>>

Národní institut dětí a mládeže. *Vzdělávání žen v českých zemích.* [online]. [cit. 2014-15-02]. Dostupné na <<http://www.nidm.cz/mezinarodni-spoluprace/projektova-cinnost/projekt-grundtvig-dopady-genderovych-stereotypu-na-lidske-aktivitu/forum-zajimavosti/vzdelavani-zen-v-ceskych-zemich>>

Náš domov Koclířov. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <<http://www.nasdomovkoclirov.cz/most-nadeje/>>

PALÁN, Z. *Dějiny vzdělávání dospělých v ČR.* [on-line]. [cit. 2015-02-18]. Dostupné na <<http://www.andromedia.cz/andragogicky-slovník/dejiny-vzdelavani-dospelych-v-cr>>

Počátky ženských spolků v českých zemích. [on-line], 2011. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <<http://katolickezeny.cz/babyka/?p=166>>

SOMRA, Z. *Strategie celoživotního učení ČR.* [on-line], 2006. s. 7. [cit. 2015-02-18]. Dostupné na <<http://www.nuov.cz/koncept/strategie-celozivotniho-uceni-cr>>

STRAKOVÁ, M. *Standardy kvality sociálních služeb.* [on-line], 2008. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <http://www.mpsv.cz/files/clanky/5965/skss_final_web.pdf>

STŘELEČ, S. *Základní pedagogické kategorie.* [on-line], 2003. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/pedf/ps09/uvod_ped/web/kategorie.html>

Typy sociálních služeb. [on-line]. [cit. 2015-01-18]. Dostupné na <<http://www.apsscr.cz/cz/asociace/typy-socialnich-sluzeb>>

ZORMANOVÁ, L. *Rozvoj vzdělávání žen na Moravě a ve Slezsku v 19. a na počátku 20. století.* [on-line], 2011. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na

<<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/12747/ROZVOJ-VZDELAVANI-ZEN-NA-MORAVE-A-VE-SLEZSKU-V-19-A-NA-POCATKU-20-STOLETI.html/>>
Ženská otázka za první světové války. [on-line]. [cit. 2015-03-18]. Dostupné na
<<http://1914-1918.npmk.cz/node/81>>

Seznam příloh

Příloha A - Příklad domovního řádu z azylového domu pro matky s dětmi

Příloha B - Příklad provozního řádu z azylového domu pro matky s dětmi

Příloha C - osobní plán

Domovní řád

Vnitřní předpisy týkající se provozu

AD	SPR	2006	2	8
----	-----	------	---	---

2 Domovní řád aneb desatero spokojeného soužití

Domovní řád určuje pravidla pro pobyt v azylovém domě a při užívání jednotlivých částí budovy. Upravuje přijímání návštěv, práva a povinnosti uživatelů.

Poskytovatel služby: Občanské sdružení CEMA Žamberk

Adresa azylového domu: Domov na skalách
ČSA 728, 564 01 Žamberk

Kontakt do Domova: tel. 465 321 295

Obsah Domovního řádu pro azylový dům

1. Obecná pravidla¹
2. Odchod z Domova²
3. Společné prostory a byt³
4. Zahrada
- 5
5. Návštěvy za uživateli v Domově
- 5
6. Práva uživatelů v azylovém domě
- 5
7. Povinností uživatelů v azylovém domě
- 6
8. Závěr
- 6

1. Obecná pravidla

Uživatelé mají k dispozici deset pokojů s vlastním sociálním zařízením, společné prostory tj. společenskou místnost, hernu, dílnu, prádelnu, sušárnu, kuřárnu, kočárkárnu a zahradu. V Azylovém domě je dostupné všechno základní vybavení. Pokud si uživatelka nepřiveze vlastní, je možnost jejich půjčení. Se svěřeným

majetkem zacházejí pracovníci i uživatelé šetrně, dbají na to, aby nebyl znehodnocen a aby nedošlo ke ztrátě. Dodržují tento Domovní řád.

Uživatelům služeb je k dispozici tým pracovníků, který jim pomáhá při řešení jejich životní situace. Všichni uživatelé služeb Domova a pracovníci se vůči sobě chovají ohleduplně a ctí pravidla naší společnosti. Nešíří pomluvy, nepoužívají vulgarity, netolerují šikany, vyhrožování, ponižování, rasovou, náboženskou či jinou diskriminaci. Neomezují osobní svobodu ostatních, neobtěžují ostatní, neohrožují okolí ani vlastní osobu. Nemluví o ostatních uživatelkách na veřejnosti. V Domově se také nechovají žádná domácí zvířata.

- V Domově si mohou uživatelky **zapůjčit** různé věci, například hračky, spotřebiče atd. Věci si mohou zapůjčit v pracovně asistentek, na základě podpisu. Půjčené věci se vrací dle dohody uživatelky a pracovnice Domova. **Uživatelka, která má dluh vůči Domovu, si může půjčit pouze základní věci pro provoz domácnosti.**
- V Domově je možné **využít** hmotnou charitní pomoc, dle aktuální nabídky.
- Matky v Domově **řádně pečují o své děti**. Také ve všech prostorách Domova, i na zahradě, za své děti zodpovídá matka nebo osoba, která se zavázala děti hlídat. Děti do 8 let nesmí matka nechávat bez dozoru vůbec ani ve společných prostorách Domova, ani na zahradě a ani v bytě.
- **Nemocné osoby** s podezřením na nakažlivou chorobu (teploty, průjmy, zvracení apod.) se v Domově zdržují na svých pokojích, mimo pokoj řeší věci pokud možno telefonicky nebo co nejšetrněji ke svému okolí.
- Všechny prostory Domova uživatelky udržují v čistotě **dle úklidového řádu**. Společné prostory uklízí uživatelky dle rozpisu (podobně jako v bytovém domě). Pro úklid společných prostor vypracovávají pracovnice vždy týden dopředu rozpis služeb, který je vyvěšen na nástěnce na chodbě v přízemí. Pracovny uklízejí pracovnice.
- **Budova se zamyká** po setmění a odemyká při rozednění, a to z důvodu bezpečnosti. Uživatelka v případě potřeby požádá pracovníci o odemknutí budovy. V době denního, večerního a nočního klidu se nesmí běhat po budově, vydávat hlasité zvuky a pouštět hlasitě hudbu. V době nočního klidu se uživatelé zpravidla zdržují na svých pokojích.

V Domově je stanoven denní, večerní a noční klid.

Denní klid	12 – 14 hodin
Večerní klid	19 – 22 hodin
Noční klid	22 – 6 hodin

Hlídní dětí v Domově

Pokud odchází matka z Domova bez dětí, musí mít zajištěno hlídání. Matka i hlídající osoba před odchodem hlídání písemně oznámí pracovníci Domova a obě formulář o hlídání dětí podepíší. Hlídající osoba pečuje řádně o své i svěřené děti.

Hlídní dětí přes noc je možné pouze v akutních případech (např. náhlý odvoz matky do nemocnice, noční služba v práci,...).

Hlídní dětí ze strany pracovníků je možné v době, kdy se matka účastní programu, který má stanovený v OP nebo v akutních případech, a to vždy pouze na dobu nezbytně nutnou.

Pokud se matka nemůže vrátit v čas, do kdy má domluvené hlídní, musí před uplynutím domluveného času kontaktovat pracovníky Domova nebo ženu pověřenou hlídním.

2. Odchod a příchody z / do Domova

Uživatelky mohou odcházet z Domova dle svých potřeb, při dodržení následujících podmínek:

Během dne:

- Před plánovaným odchodem si uživatelka **zkontroluje svůj osobní plán a domluví se s pracovníci, pokud je z důvodu odchodu nutná změna.**

Přes noc:

- Matky mohou **opustit Domov** také na noc, a to na dobu nejvýše **devíti nocí v jednom měsíci**. Výjimku činí měsíc červenec, srpen a prosinec, kdy je možné opustit Domov na čtrnáct nocí v jednom měsíci. Před odjezdem matky vyplní písemné Oznámení o opuštění Domova se dnem a přibližnou dobou (dopoledne, odpoledne) návratu do Domova. **U dětí je nutné dodržet povinnou školní docházku.**
- Při odchodu dětí na noc, ohlásí matka pracovníci od kdy, do kdy bude dítě pryč.
- Před plánovaným odchodem si uživatelka **zkontroluje svůj osobní plán a domluví se s pracovníci, pokud je z důvodu odchodu nutná změna.**
- Před odchodem si uživatelka zkontroluje, zda nemá **službu na úklid** společných prostor. V případě, že má, domluví si výměnu s jinou uživatelkou.
- Před odchodem z bytu uživatelka odpojí všechny spotřebiče (kromě lednice), uklidí, zavře okna, u lednice zkontroluje nastavení a dovře řádně dvířka mrazicího boxu a lednice. Dále si uzamkne byt, koupelnu, WC i chodbu. Při opuštění bytu na dobu delší než 24 hodin je nutné přiměřeným způsobem uložit nebo zlikvidovat potraviny, vynést a vymýt odpadkové koše, pověsit mokré prádlo a vrátit půjčené věci, dle dohody s pracovníci.
- **Před odchodem uživatelka společně s pracovníci Domova zkontroluje zabezpečení bytu.**

Pokaždé, **když není možný návrat** v dohodnutý termín, uživatelka to oznámí pracovníci Domova na **tel: 465 321 295**.

Uživatelka při příchodu:

- nahlásí pracovníci svůj návrat a návrat dětí, které s ní přišly

3. Společné prostory a byt

Vyhrazené společné prostory slouží uživatelům služeb Domova, pokud nemají podezření na akutní nakažlivou nemoc. O běžnou údržbu Domova a jeho okolí se uživatelé dělí dle rozpisu služeb. V bytě, koupelně a na WC si každá uživatelka udržuje pořádek sama. Pomoc při úklidu si může uživatelka dohodnout v rámci svého osobního plánu. O úklidu se blíže zmiňuje úklidový řád. V celé budově je vyhrazen prostor pro kouření pouze v kuřárně. V ostatní prostorách se nepoužívá žádný otevřený oheň.

Společenská místnost

- Společenská místnost slouží k různým výchovně vzdělávacím programům, odpočinku, ke společnému vaření, práci s počítačem, internetem a k přijímání návštěv.
Počítače jsou určeny především pro vzdělávání žen, vyhledávání zaměstnání, bydlení, dopravních spojů. **Uživatelky si práci na PC dojednávají buď ve svém osobním plánu, nebo denně s pracovníci.** Pokud uživatelka nemá výuku na počítači ve svém osobním plánu, využívá počítač pouze v době od 19:30 do 23 hod. Musí mít v této době postaráno o děti.
Dítě může za doprovodu matky na počítači dělat pouze domácí úkoly. S dětmi na PC může pracovat také pracovnice Domova.
- Společenská místnost se zamyká, pracovnice Domova na žádost uživatelky společenskou místnost odemkne nebo si uživatelka půjčí klíč, odemkne si a klíč hned vrátí. Při odchodu ze společenské místnosti **požádá pracovníci o zamknutí.** Uživatelka ručí za inventář, pořádek při odchodu, zavřená okna a vypnutí všech spotřebičů.
- Ve společenské místnosti je možné pobývat od **9:00h do 23:00h. Děti do 7 let** zde mohou být **do 19:00 hodin, starší děti do 21:30 hodin.** Z místnosti se nesmí odnášet žádné předměty.
- **Po dobu návštěv respektují uživatelé právo na soukromí navštívené uživatelky a jejich dětí.** Uživatelé odejdou ze spol. místnosti, pokud tam je cizí návštěva.
- **U společenské místnosti je umístěna schránka na případné připomínky, stížnosti a náměty.**

Herní a terapeutická místnost

- Herní a terapeutická místnost slouží ke hře dětí a maminek a různým terapiím.
- V herně musí být vždy alespoň **jedna dospělá osoba.**
- Místnost se zamyká, uživatel si vyzvedne a vrátí klíče pracovníci. V herně se nesmí jíst ani pít.
- Hernu lze využívat **od 9:00h do 12:00h a od 14:00h do 19:00h.**
- Uživatel, který si půjčí klíče, na sebe **bere odpovědnost** za všechny děti, které do herny pustí a zároveň odpovídá za hernu a její vybavení až do doby, kdy klíče předá pracovníci. Ručí za předání klíčů zpět pracovníci a pořádek při odchodu, zavřená okna, zhasnutí a zamknutí.

Pracovní dílna

- Pracovní dílna slouží k pracovním činnostem uživatelů (výtvarné činnosti, šití, apod.) a jako klidová místnost v případě potřeby.
- Dílna se zamyká, lze ji využívat po dohodě se službu konající pracovníci Domova.

Byt

- **Do bytu bez svolení uživatelky nemají právo vstupovat jiní dospělí ani děti.** Od bytu, WC a koupelny má každá uživatelka vlastní klíč, klíč má i od společné chodbičky se sousedkou. Byt si uživatelka zamyká. Chodbičku si zamykají obě uživatelky, dle vzájemné dohody. Děti se nesmí v bytě zamykat samotné. Výjimkou jsou děti do věku 6 měsíců, v případě kdy matka potřebuje na krátkou dobu (nezbytně nutnou) opustit pokoj (např. praní prádla).
- V případě zájmu jsou možné drobné **úpravy bytu, a to vždy až po dohodě s pracovníci Domova.**
- V případě potřeby (zejména kapacitní důvody) pracovníce Domova může požádat uživatelku o změnu pokoje.
- **Stravu si připravují uživatelky samostatně na svých pokojích.** K dispozici mají vlastní vybavenou kuchyňku - součástí je elektrický sporák, kuchyňská linka, mikrovlnná trouba, rychlovarná konvice, lednice. Uživatelky si mohou (po dohodě s personálem) nechávat obědy dovážet do vlastních jídelnosičů z nějaké jídelny.
- K větrání bytu uživatelka používá především výklopný systém z důvodu bezpečnosti dětí. **Otevřené okno v místnosti, kde jsou děti, nesmí uživatelka nechat bez dozoru.**

Chodbičky

- Malé chodbičky příslušející k bytům slouží k potřebám uživatelky, které ji společně sdílejí. Tyto uživatelky si je udržují dle úklidového řádu.
- Televizory je možné sledovat tak, aby nerušily ostatní obyvatele Domova. Televizor puští uživatelka a vypíná ihned po skončení sledování. Televizor se nenechává puštěný bez sledování a nemohou ho z důvodu bezpečnosti obsluhovat děti mladší 8 let.

Schodiště

- Hlavní schodiště slouží k přecházení mezi společnými prostory a pokoji. Udržujeme ho stále bezpečně průchodné tím, že na něj nedáváme žádné předměty a nekonzumujeme zde žádné potraviny ani nápoje.

Prádelna a sušárna

V prádelně jsou k dispozici pračky. Půjčení klíče si uživatelka domluví se službu konající pracovníci. Podrobnosti k praní a poplatky za praní jsou stanoveny v „Úklidovém řádu“. Sušárnu lze využít dle volného místa. Využit může také venkovní sušák.

Kužárna

- **Kouření je možné v budově pouze v kužárně. Na zahradě lze kouřit ve vyhrazeném prostoru v zadní části zahrady.**
- **Kužárna je uzavřena v době od 23:00 hodin do 5:00 hodin.**

- Je nutné zavírat oboje dveře na vstupu do kuřárny a větrat okny. Popelník se vynáší do venkovní odpadové nádoby během dne. Úklid provádí uživatelka dle rozpisu.
- Do kuřárny mají děti do 18 let zákaz vstupu.

Botníky a kočárkárna

- Botníky jsou umístěny v suterénu vpravo. Každá uživatelka má svoji uzamykatelnou skříňku na boty. Klíč od skříňky má na klíčence od bytu. Kuřačky si v botníku mohou ukládat svůj popelník.
- Kočárkárna je v suterénu vlevo. Uživatelky vždy kočárkárnu za sebou zamknou.

4. Zahrada

- Ke hře dětí a pobytu maminek lze využít pozemek u Domova ohraničený plotem.
- **Uživatelky pobývající na zahradě dbají na to, aby byla zavřená brána i branka, a aby děti nevstupovaly na chodník, silnici nebo sousední pozemky a nelezly po plotě.**
- Po odchodu ze zahrady matka odpovídá za pořádek.
- Ze zahrady chodí děti do budovy s maminkou. Před návratem do budovy maminka dítě očistí od písku a bláta (vyklepe botičky, kapsy, oblečení).
- O úklid zahrady se starají uživatelé dle rozpisu služeb a pokynů personálu.
- O bezpečnost hracích prvků dbají pracovníce Domova.

Provoz dětského hřiště je stanoven provozním a návštěvním řádem tohoto hřiště.

5. Návštěvy za uživateli v Domově

- V Domově je možné přijímat návštěvy:

V budově společenské místnosti	- ve	středa, pátek, sobota, neděle	od 10:00 do 12:00 hodin od 14:00 do 18:00 hodin
Na zahradě		denně	v letním období od 8:00h do 21:00h v zimním období od 8:00h do 19:00h

- Pro návštěvy na zahradě platí pravidla uvedená v provozním a návštěvním řádu hřiště.
- Návštěvy na požádání pracovníce mohou využívat toalety u společenské místnosti v Domově.
- **Návštěvy vstupující do budovy Domova uživatelky sdělí pracovníci Domova. Pracovníce zapíše jméno návštěvy, čas příchodu a odchodu do Knihy návštěv.**

- Z návštěvy jsou vyloučeny osoby hrubě se chovající nebo porušující pravidla Domova a morální zásady naší společnosti.

6. Uživatelky v azylovém domě mají právo:

- obracet se na pracovníky Domova při řešení osobních problémů a při péči o děti
- přizvat si k jednání s pracovníkem Domova blízkého člověka
- na zachování soukromí v Domově, pracovníci a ostatní matky mohou do bytu vstupovat jen po zaklepání a svolení
- účastnit se pravidelných schůzek Domova, kde mohou předkládat připomínky k vnitřním předpisům Domova, provozu Domova a k připravovaným akcím
- účastnit se všech akcí a programů, které jsou pořádány v Domově
- podávat podněty a připomínky k chodu Domova ústně, písemně i anonymně
- podávat stížnosti nebo podáním stížnosti pověřit jinou dospělou osobu
- využívat předměty a přístroje, které jsou určeny k půjčování (seznam je na nástěnce naproti schodišti)
- mít svoji klíčovou pracovníci a v případě potřeb ji změnit
- požadovat pomoc při naplnění svého osobního plánu
- ukončit poskytování sociálních služeb dle svých potřeb a po dohodě s personálem
- používat vlastní elektrospotřebiče s podmínkou, že mají jejich elektrospotřebiče revizi nebo datum nákupu elektrospotřebiče kratší než 12 měsíců, nelze však používat vlastní televizory
- použít telefon na pokoji nebo chodbě pro důležité hovory (více předpis telefonování)
- žádat výjimku z vnitřních předpisů, s ohledem na svoji zvláštní situaci

7. Povinnosti uživatelky v azylovém domě

- dodržovat vnitřní předpisy Domova, se kterými byly seznámeny a které mají k dispozici na pokoji a smlouvu
- spolupracovat s pracovníky Domova

8. Závěr

Případné porušení domovního řádu řeší směrnice pro uživatelky č. 11 „Pravidla při porušení vnitřních předpisů a smlouvy“.

Tento řád je možné měnit dohodou pracovníků týmu, s ohledem na náměty uživatelů.

O všech změnách, popřípadě výjimkách, rozhoduje pracovnice Domova.

Vydáno: 21. 10. 2013

Platnost od: 1. 11. 2013

Vypracoval (jméno, funkce): Kopecká

Podíleli se na vypracování: Barnetová, Havlová, Jansová, Koryčanská

Garant: Kopecká

.....
schválila
Bc. Dagmar Jansová
vedoucí Domova

Související předpisy s Domovním řádem: Osobní plány uživatelky a nabídka služeb, Placení pobytu v azylovém domě, Nakládání s osobními údaji, Porady s uživatelkami, Vzájemné hlídání dětí v Domově, Směrnice pro přijímání a vyřizování stížností podaných v Domově, Směrnice pro řešení finanční krize uživatelky, Pracovníci zajišťující služby azylového domu, Havarijní a nouzové situace, Pravidla pro uživatelky při ukončení služeb, Pravidla při porušení vnitřních předpisů a smlouvy, Řešení závad na majetku Domova, Programy pro uživatelky v Domově, Úklidový řád, Informace a pokyny při používání el. Spotřebičů, Vnitřní předpisy pro pracovnice

Vnitřní předpisy týkající se provozu

AD / KP	SPR	2006	1	4
---------	-----	------	---	---

1. Provozní řád

Domova na skalách

Používaná zkratka názvu: Domov

Provozovatel: Občanské sdružení CEMA Žamberk

Druh sociální služby: služby sociální prevence

Typy sociálních služeb: azylový dům, krizová pomoc

Forma sociální služby: pobytová

Adresa Domova: ul. ČSA 728; 564 01 Žamberk

Obsah provozního řádu

- I. Charakter služeb 2
- II. Sociálně-právní ochrana dětí 2
- III. Možnosti praxe studentů 2
- IV. Návštěvy Domova 2
- V. Materiální zajištění Domova 2
- VI. První pomoc v Domově 3
- VII. Likvidace odpadů 3
- VIII. Změny a výjimky 3

I. Charakter služeb

V Domově Na skalách poskytujeme pobytové služby sociální prevence pro ženy a matky s dětmi v těžké životní situaci, krizovou pomoc také pro otce s dětmi a rodiny s dětmi. Provoz Domova je zajištěn v nepřetržitém provozu. Podrobné informace o poslání, službách, cílové skupině žen, principech poskytování služeb mohou zájemci získat na www.cema-nno.cz, telefonicky nebo při osobní návštěvě v Domově.

II. Sociálně-právní ochrana dětí v Domově

Pomáháme rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů související s péčí o dítě. Zaměřujeme svoji pozornost na využívání volného času dětí, zaměřujeme se u dětí projevy nesnášenlivosti a násilí. Spolupracujeme se školami, pověřenými osobami, zájmovými sdruženími a dalšími subjekty.

III. Možnosti praxe studentů

Po domluvě s vedoucí Domova nebo jinou pověřenou osobou vedení praxí je možné přijmout studentky a studenty na praxi. Praxe je poskytována na základě smlouvy se studentkou/studentem, v případě možnosti také se školou. Počet praktikantek a praktikantů se řídí aktuálními možnostmi Domova.

IV. Návštěvy Domova

Návštěvy uživatelů služeb Domova se řídí Domovním řádem Domova.

U ostatních návštěv (policie, exekutor, ...) je pracovnice oprávněna od osob vstupujících do budovy vyžadovat služební průkaz nebo doklad totožnosti.

Návštěvy za vedoucí nebo sociální pracovníci se zavedou přímo za nimi, průkaz totožnosti se nevyžaduje.

Nejvhodnější doba ostatních návštěv je v pracovní dny mezi 8 a 15 hodinou.

V. Materiální zajištění Domova

Pro krizovou pomoc je k dispozici veškeré vybavení umožňující stravování, praní a celkovou hygienu. K dispozici je bytová jednotka o velikosti zhruba 12m², kuchyňka 6m² (kuchyňka s kuchyňskou linkou, varná deska, lednice, varná konvice, nádobí, pokoj se čtyřmi lůžky a dětskou postýlkou, dvěma přistýlkami, lůžkovinami, stolem, židlemi, skříní); dále koupelna a WC, základní úklidové prostředky jsou součástí pokoje, na praní je možné využít automatickou nebo vířivou pračku, je možné zapůjčit si sušák na prádlo a žehlicí potřeby. Pro opravu

osobních věcí je možné zapůjčit si šicí potřeby nebo šicí stroj. V případě potřeby je možné využít oděvů z našeho šatníku.

Pro azylový dům je k dispozici celkem 10 bytových jednotek. Pouze jeden z pokojů se může obsadit ženami bez dětí. Každá bytová jednotka sestává z pokoje o velikosti zhruba 22 m², koupelny a WC nebo sprchového koutu s WC. Všechny pokoje jsou vybaveny stoly, židlemi, postelemi, skříněmi a vybavenou kuchyňskou linkou (se sporákem a lednicí), mikrovlnnou troubou, varnou konvicí, lůžkovinami, nádobím. Jeden pokoj má samostatnou malou kuchyňku. Každý pokoj má vlastní běžné úklidové prostředky, specifické prostředky a nástroje (např. vysavač, mixér, atd.) je možné zapůjčit. Vlastní elektrospotřebiče uživatelů služeb z důvodu bezpečnosti musí mít elektrovizitu.

V Domově je k dispozici herní a terapeutická místnost, výtvarná dílna, společenská místnost, prádelna, sušárna, kočárkárna, botníky, charitní šatník, kuřárna. Bližší popis společných prostor je součástí Domovního řádu.

Kolem budovy je zahrada s hřištěm pro děti - prolézačka se skluzavkou, pískoviště, síťová prolézačka, pružinová houpačka a branky na fotbal. Jejich užívání se řídí Návštěvním a Provozním řádem hřiště, popřípadě Domovním řádem.

Pracovnice Domova mají k dispozici tři pracovny, šatnu se sprchovým koutem, WC, kancelářský nábytek a technické vybavení.

V Domově je zajištěno topení a ohřev teplé vody zemním plynem, servis zajišťuje Správa budov Města Žamberk. Budova je napojena na hlavní vodovodní řád Města Žamberk. Elektřinu dodává BOHEMIA ENERGY entity s.r.o. a je zajištěna 3 fázovým jističem 80 A, používaný tarif C02D.

VI. První pomoc v Domově

První pomoc je poskytována na laické úrovni, použito je běžné vybavení lékárníčky první pomoci. Je uložena v kanceláři asistentek, je viditelně označena a je přístupná 24 hodin denně. Obsah lékárníčky doplňuje pověřená pracovnice a pravidelně 1x měsíčně kontroluje expirační dobu.

VII. Likvidace odpadů

V Domově je zajištěn (firmou Ekola České Libchavy, s.r.o.) pravidelný týdenní odvoz netříděného odpadu. Jednou za čtyři týdny (firmou Ekola České Libchavy, s.r.o.) se odváží plastový odpad a kartony. Ostatní tříděný odpad po naplnění nádob pracovnice Domova odváží do sběrných surovin. Nebezpečný odpad se dle druhu odevzdá v prodejnách elektro a lékárně. V případě výskytu nepředvídatelného odpadu, konzultuje likvidaci pracovnice s firmou Ekola České Libchavy, s.r.o.

VIII. Závěrem

O všech změnách, popřípadě výjimkách, rozhoduje vedoucí Domova nebo její zástupkyně.

Tato verze Provozního řádu byla schválena dne 15. 2. 2013.

Platnost tohoto Provozního řádu je od 15. 2. 2013.

Vypracoval (jméno, funkce): Jansová, vedoucí – sociální pracovnice

Podíleli se na vypracování: Koryčanská, Kopecká, Barnetová, Havlová

Garant: Jansová

.....

Bc. Dagmar Jansová
vedoucí Domova

OSOBNÍ PLÁN č. 10 paní XXXX

sestavený dne 19.10.2014 paní XXXX
za podpory sociální pracovnice YYYYY

K řešení své situace potřebuji:

1. cíl: Chci pomoci s řešením dluhů a budu se snažit samostatně hospodařit s penězi

- po obdržení peněz si sama rozpočítám peníze do příjmu dalších peněz
- KP se mnou překontroluje rozpočítání peněz
- po obdržení peněz si uložím u sociální pracovnice peníze na běžný účet
- KP vždy oznámím, kdy a kolik si budu chtít vybrat peníze a to vždy jen 2krát do týdne a to v pondělí a pátek (z těchto výběrů si budu platit pračky, šatník, telefon, potraviny)
- po obdržení dávek zaplatím nájemné
- vyberu si u soc. pracovnice určitý obnos peněz, za který nakoupím potraviny a hygienu
- budu řešit své dluhy tak, že v příp., že mi přijde dopis od věřitele, tak s KP na něj odpovím
- domluvím se v Dolní Dobrouči na splátkovém kalendáři, případně zaplatím jednu splátku
- zaplatím úchyt u mrazáku, co jsem poničila na pokoji č. 1
- zakoupím nový setobox
- budu plnit sjednané body, které jsem společně s paní ZZZZ, a KP dojednali – budu sama hospodařit, oslovím manžela, budu pracovat na vztahu s Katkou a Sebastiánem, budu platit obědy a internát, uhradím poškozené věci v Domově, budu pravidelně prát a uklízet, nebudu mít dluh na nájemném, praní jídlo a další služby nebudu mít na dluh, budu spořit na účet
- požádám sociální pracovnici o prodloužení smlouvy
- anténu ke kazentáku donesu do 14 dnů až přijde na prodejnu

Pracovnice Domova

- mi poskytne radu dle potřeby
- mi umožní telefonovat z Domova za poplatek

Sociální pracovnice

- mi umožní uložení peněz
- mi umožní výběry peněz dle dohody
- mi umožní telefonovat z Domova za poplatek
- mi poskytne radu dle potřeby
- mi umožní prodloužení smlouvy

Klíčová pracovnice

- mi umožní telefonovat z Domova za poplatek
- zkontroluje rozpočítání peněz
- mi poskytne konzultace: 25.10., 30.10., 4.11., 10.11., 14.11., 19.11., 25.11.

Překážky

- nepřítomnost v Domově
- nedostatek fin. prostředků

Cíl splním, když zaplatím nájemné. Minimální cíl splním, když si domluvíím splátkový kalendář v Dobrouči, případně zaplatím jednu splátku.

2. cíl: Chci, aby se mé děti rozvíjely přiměřeně jejich věku

- zaplatím Kaťe obědy 4.11.
- budu se s dětmi účastnit programů pořádaných Domovem
- budu s dětmi chodit ven a na zahradu a když nebude pěkné počasí, tak do herny
- budu si brát Jirku na víkendové pobyty v Domově, v případě, že budu mít dostatek financí
- budu jezdit s dětmi na návštěvu za Jirkou do diagn. Ústavu, ale vždy budu mít na potraviny a jízdné dostatek peněz
- s paní Šedovou si zařídím psychologa v Ústí nad Orlicí a domluvíím si termín návštěvy
- když budou potřebovat děti napsat nebo řešit úkoly ba PC domluvíím se s KP nebo pracovníci domova
- budu s Ká'ou psát úkoly, v příp., že si s nimi nebudu vědět rady, požádám pracovníci Domova o pomoc
- pokud budu potřebovat oblečení pro sebe nebo své děti domluvíím se s KP a společně navštívíme charitní šatník
- budu pravidelně uklízet pokoj (včetně skříní) a soc. zařízení (WC, sprchu)

Pracovnice Domova

- připraví víkendový program
- umožní mi vyprat oblečení
- mi umožní volat z Domova za poplatek

Klíčová pracovnice

- připraví víkendový program
- připraví společné schůzky

- zamluví PC pro děti
- podle potřeby se mnou půjde do charitního šatníku
- dostaví se na schůzky: 28.10., 31.10., 5.11., 12.11., 15.11., 20.11., 26.11.

Překážky

- nemoc Jirky, Sebíka, Káti nebo moje
- nepřítomnost v Domově
- nechut' mých dětí spolupracovat

Cíl splním, když zaplatím Káťe obědy 4.11. Minimální cíl splním, když si budu brát Jirku na víkendové pobyty v Domově, v případě, že budu mít dostatek finančních prostředků.

.
Ke zhodnocení tohoto plánu a tvorbě nového se společně s klíčovou pracovnící sejdeme 30.11.2013.

poskytovatel

uživatel

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jana Kopecká
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PeaDr. Alena Jůvová, Ph.D
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Edukace matek a žen v azylových domech v Pardubickém kraji
Název v angličtině:	Education of mothers and women in the sanctuary houses in Pardubice region.
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá edukací matek a žen v azylovém domě. Je zaměřena na potřeby a cíle, kterých se pomocí edukace snaží uživatelky v azylovém domě dosáhnout.
Klíčová slova:	Vzdělávání, motivace, rodina, edukace, azylový dům, osobní plán, uživatel
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis is about education of mothers and women in the sanctuary house. It is aimed to their needs and target which they would like to reach thanks to this education.
Klíčová slova v angličtině:	Training, motivation, family, education, sanctuary house, personal plan, user.
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	
Jazyk práce:	Český jazyk